

SMILE too
Social skills make inclusive life easier too

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

KAJ PA SOCIALNE VEŠČINE?

Ljubljana, 2022

SMILE too! Projektna publikacija

Ustvarili sodelavci projekta SMILE too!

Urednici: Mateja Maljevac in Judith Wijnen

Oblikovanje in prelom: Tanja Rudolf

Lektoriranje: Tatjana Murn

Založnik: Center IRIS – Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne

Za založbo: Romana Kolar, ravnateljica Centra IRIS

Ilustracije: podlaga za ilustracije so bile predloge s spletne strain www.freepik.com

Publikacija je na voljo v elektronski obliki.

Prva izdaja.

Publikacija je prosto dostopna na spletnih straneh Centra IRIS

© Center IRIS

Vse pravice pridržane.

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili
v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 149244931
ISBN 978-961-6590-79-2 (PDF)

KAZALO

AVTORJI	3
UVOD	5
1. KDO SEM?	8
1.1 BODI DREVO	
1.2 OZAVESTIMO KDO SMO; KAJ ME DOLOČA KOT OSEBO?	
1.3 PODATKI O SEBI	
1.4 KAKŠNI STE NAVZVEN	
1.5 POGOVORNE SPRETNOSTI	
1.6 VZPOSTAVLJANJE STIKA: KAKO ZAČETI POGOVOR	
2. KAKO SE POČUTIM	28
2.1 RAZVITI SAMOZAVEDANJE S POMOČJO DIHANJA IN GIBANJA	
2.2 GOVORICA TELESA IN ČUSTVA	
2.3 RAZISKOVANJE ČUSTEV NA TEMO NADLEGOVANJA	
3. OPOLNOMOČENJE	40
3.1 KAKŠNI SO MOJI TALENTI?	
3.2 KAKO RAZMIŠLJAM IN KAJ ČUTIM ?	
3.3 KAJ SI UPAM	
4. KAKO KOMUNICIRAM	49
4.1 ZVOK SAFARIJA	
4.2 OSEBNI PROSTOR	
4.3 BESEDNO SPORAZUMEVANJE	
4.4 NEBESEDNO SPORAZUMEVANJE	
4.5 ZVOČNI OPIS	
5. MOJA SOCIALNA MREŽA IN AKTIVNOSTI	70
5.1 PREDSTAVIM SE IN USTVARJAM PRIJATELJSTVA	
5.2 RECEPT ZA PRIJATELJSTVO	
5.3 KAKŠNA JE MOJA SOCIALNA MREŽA IN DEJAVNOSTI	
5.4 ŠPORTNE IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	
5.5 IGRA VLOG RAZGOVOR	
SEZNAM VIROV IN LITERATURE	86
VIDEO POVEZAVE	90

AVTORJI:

Center IRIS, Slovenia:

Marija Jeraša
Tina Kastelic
Mateja Maljevac
Damjana Oblak
Anja Pečaver
Tanja Rudolf
Nastja Strnad
Gašper Tanšek
Dragana Žunič

Gymnázium pro zrakově postižené a Střední odborná škola
pro zrakově postižené, Republika Češka

Jana Haňová
Ivan Antov
Zuzana Petržilková,
Martin Žďánský,

Jordanstown School, Severna Irska,

Jill McClelland
Colin Hughes
Joan McNeill
Gareth Adams
Judith Boal
John Doherty
Catarine Scully
Ruth Sturgeon

Lega del Filo d'Oro, Italija
Patrizia Ceccarani
Emanuela Storani
Romina Portaleone

Royal Blind School, Sight Scotland, Velika Britanija
Aine Murphy
Paul Taylor

Royal Dutch Visio, Nizozemska
Eva Slootweg
Ron Wolgen
Marielle Jongsma
Giséla van Bennekom
Judith Wijnen

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

"Podpora Evropske komisije za izdajo te publikacije ne pomeni strinjanja z vsebino, ki odraža samo stališča avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje."

Kontakt: Center IRIS
Langusova ulica 8, Ljubljana
Slovenia
tel: +386-1-244-27-50
www.center-iris.si

UVOD

SMILE too je projekt v okviru projektne sheme Erasmus+, ki ga izvaja 6 vodilnih šol za izobraževanje otrok z okvaro vida po vsej Evropi. Partnerske šole v projektu so:

- Center IRIS – Center za izobraževanje, rehabilitacijo, inkluzijo in svetovanje za slepe in slabovidne, Slovenija,
- Jordanstown School, Severna Irska, Velika Britanija,
- Gymnázium pro zrakově postižené a Střední odborná škola pro zrakově postižené (High School for Visually Impaired in Prague), Češka republika,
- Koninklijke Visio (Royal Dutch Visio), Nizozemska,
- Royal Blind School, Sight Scotland, Škotska, Velika Britanija,
- Lega del Filo d'Oro Onlus, Italija

Člani projektne skupine SMILE too so izkušeni učitelji otrok z okvaro vida in drugi strokovni delavci na tem področju, ki delujejo v zavodih, ki izvajajo prilagojene programe izobraževanja in na področju podpore inkluzivnim oblikam izobraževanja.

Ime projekta SMILE too (Social Skills Make Inclusive Life Easier Too) želi povedati, da socialne veščine olajšajo življenje v inkluzivnem okolju.

V tem triletnem projektu so strokovni delavci izmenjevali znanja na področju razvijanja socialnih veščin otrok in mladostnikov z okvaro vida, pridobljena znanja pa so uporabili za razvoj gradiv za učitelje in druge strokovne delavce, s katerimi bi podprli razvoj socialnih veščin v ciljni populaciji.

ZAKAJ JE POTREBNO UČENJU SOCIALNIH VEŠČIN NAMENJATI TOLIKO POZORNOSTI?

Dokazano je, da razvoj socialnih veščin temelji v veliki meri na opazovanju in posnemanju. Otroci in mladostniki z okvaro vida so pogosto prikrajšani za to možnost. Socialne interakcije velikokrat potekajo v obliki nebesednega sporazumevanja, govora telesa in drugi nebesedni znaki pa so za otroka z okvaro vida lahko samo abstraktni pojmi. Razvijanje socialnih veščin tako poteka na precej drugačen način kot pri polnočutnih vrstnikih in mu je zato potrebno nameniti posebno pozornost.

»Polnočutni otroci opazujejo in posnemajo socialna vedenja ostalih ljudi in z vidnim zaznavanjem sprejemajo sporočila/namige, kako je potrebno ravnati. To imenujemo naključno učenje. Če otrok nima na voljo teh možnosti, je lahko razumevanje in razvoj primernih socialnih veščin pomanjkljivo. Primerno razvite socialne veščine so ključnega pomena pri vsakodnevnih interakcijah otroka. Otroku omogočajo, da se sporazumeva z ostalimi, ustvarja prijateljstva in kasneje razvije osebne in profesionalne odnose (RNIB, 2017).«

»Če si slep, kako veš, kam pogledati, ko nekdo govori s teboj? Ali kdaj komu stisniti roko? Ali kaj pomeni "osebni prostor"? To je le nekaj veščin, ki jih je potrebno otroke z okvaro vida izrecno naučiti, saj jih ne morejo usvojiti z opazovanjem dejanj in odzivov družinskih članov ali prijateljev v socialnih situacijah (Perkins school for the Blind, 2022).«

Otroci z okvaro vida imajo lahko težave pri usvajanju socialnih veščin, ki so ključnega pomena za oblikovanje socialnih odnosov in razumevanje socialnih situacij v življenju. Napačno

bi bilo domnevati, da bodo usvojili ustrezne socialne veščine tako kot polnočutni vrstniki. To vpliva tako na šolsko kot širše družbeno okolje.

Gradiva, ki so bila razvita v projektu SMILE too in vključujejo načrte učnih ur, spodbujajo tako imenovani Growth mindset pristop. Ta temelji na razvijanju samozavesti, vztrajnosti in odpornosti, ki imajo ključno vlogo pri razvoju potencialov otrok z okvaro vida.

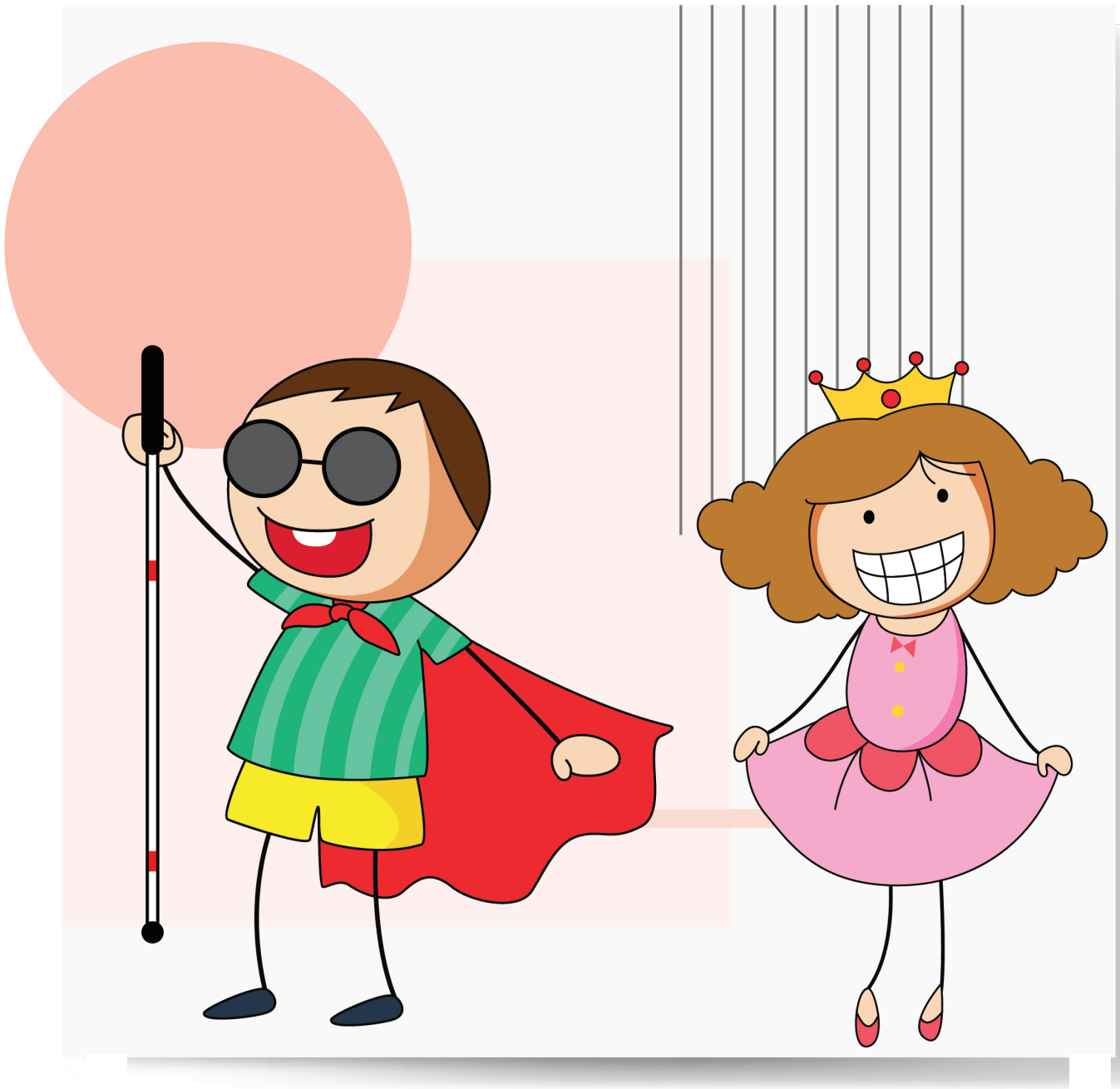
»Pripravljenost na soočanje z izzivi, strast do učenja in sposobnost, da na neuspeh gledamo kot na odskočno desko za rast, so značilnosti, povezane z "Growth mindset". Tako ni presenetljivo, da je ta pristop močno povezan z večjo srečo in uspehom v življenju (Louick, 2022).«

Gradiva in načrti učnih ur, ki smo jih razvili v projektu SMILE too, dajejo staršem in pedagoškim delavcem orodje in samozavest, da spodbujajo in prispevajo k razvoju socialnih veščine otrok in mladostnikov z okvaro vida. Upamo, da jih boste lahko koristno uporabili, in da se vam ob tem porodijo tudi nove ideje!

Zbirka načrtov učnih ur je sestavljena iz petih tem, oblikovanih v zaporedju, ki naj bi gradile in razvijale socialne spretnosti. Cilj prvih treh tem (Kdo sem, Kako se počutim, Opolnomočenje) je razmislek o tem, kako razmišljamo in kako se počutimo. Cilj četrte teme (Kako se sporazumevam) in pete (Moja socialna mreža in dejavnosti) je, da se preizkusijo v socialnih spretnostih in jih usvajajo skupaj z drugimi. V vsaki učni pripravi je na začetku uvod (Kaj je dobro vedeti), ki osmisli temo. Pri uporabi načrtov učnih ur pa bodite predvsem ustvarjalni in jih prilagodite svojim potrebam.

1. KDO SEM

- Zavedati se, kdo smo; kaj nas označuje kot osebo?
- Ozavestiti naš zunanji izgled, držo telesa.
- Ozavestiti pomen urejenosti.
- Ozavestiti lastno okvaro vida.

1.1 BODI DREVO

Tema 1: Kdo sem?

Tema 3: Opolnomočenje.

Primerno za starost od 8 let dalje.

Učna ura traja od 30 do 40 minut.

Materiali in pripomočki:

- zelen karton, narezan na različne oblike listov (po želji),
- papir,
- brajev pisalni stroj,
- slika drevesa s koreninami ali pravo drevo oz. rastlina.

Cilj: Predstavitev idej koncepta “growth mindset”. Spodbuditi učence, da razmislijo in spregovorijo o svojih močnih področjih in kako jih lahko razvijajo oz. nadgrajujejo.

Ključne besede: rast, odpornost, korenine, moč, opora.

<p>Uvod (5 minut)</p>	<p>Vprašajte učence, če poznajo imena kakšnih dreves. Ali imajo drevesa doma ali v šoli? Ali so že kdaj zasadili drevo? Ali vejo, kaj lahko naredijo korenine drevesa?</p>
<p>Osrednja aktivnost (30 minut)</p>	<p>Predstavite idejo “Bodi drevo.” Spodbudite učence, da skrbno premislijo in dajo kakšne primere. Odgovore lahko zapišejo s pisalom</p>

	<p>ali v brajci na liste, izrezane v obliki drevesnih listov. Učenci lahko delajo v parih/skupinah, aktivnost lahko izpeljete tudi kot razgovor v celotnem razredu.</p> <p>Načrt pogovora:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povežite se s svojimi koreninami – drevo potrebuje korenine, da dobi vodo in hrano. Korenine pomagajo drevesu, da kljubuje nevihtam, neurjem. Lahko razmišljate tudi o svoji družini in ljudeh, ki vas podpirajo, kot o vaših koreninah. Kdo/kaj so vaše korenine? • Obrnite nov list – Kaj novega bi poskusili? Bi se lahko naučili nove spretnosti? Bi se lahko odvadili slabe navade, jo opustili? • Drevo se upogne v neurju - sklonite se, preden se zlomite. Kako lahko pokažete odpornost? Ali ste se že srečali s težavo, ki ste jo morali premagati? • Uživajte v svoji edinstvenosti in naravni lepoti – prikličite si eno pozitivno lastnost o sebi in o vašem prijatelju/ici. • Nadaljujte z rastjo – koliko ste že uspeli zrasti (npr. nove spretnosti)? Kako lahko nadaljujete z rastjo? Katere nove spretnosti bi se radi naučili oz. jo razvili?
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Kaj ste se naučili? Na kakšen način ste lahko “kot drevo”? Spomnite se vsaj ene stvari, ki vam bo pomagala rasti.</p>

1.2 OZAVESTIMO KDO SMO; KAJ ME DOLOČA KOT OSEBO?

Tema 1: Kdo sem?

Materiali in pripomočki:

- velik list papirja,
- debeli flomastri,
- naloga, ki jo morajo narediti,
- interaktivna tabla.

Cilj: zavedanje svoje notranjosti.

Cilj ure je, da znajo kaj povedati o sebi; kaj vidijo, doživljajo, opazijo in v čem se razlikuje od drugih. To so lahko razlike med dekleti in fanti, različne vrednote, ki so jih prejeli doma itd.

Teme, o katerih razpravljamo, so:

- razlike med fanti in dekleti,
- razlike v kulturi,
- razlike med našo samopodobo in držo navzven.

Kaj je dobro vedeti?

Da bi učencem dali popolno in pošteno sliko o njih samih, je pomembno, da se počutijo varne v okolju, kjer ta učna ura poteka in da zaupajo ljudem okoli njih.

Ključne besede: oseba, osebnost, posameznik, samopodoba

<p>Uvod v obliki krožne diskusije (10 minut)</p>	<p>Učitelj razloži, da je notranje tisto, česar ne moremo videti. Pojasni, kaj je samopodoba (definicija samopodobe: lastna predstava o tem, kdo mislimo, da smo). Učitelj z vprašanji preveri razumevanje koncepta samopodobe pri svojih učencih (učenci dajejo različne primere, tudi učitelj daje primere lastne samopodobe).</p>
<p>Osrednji del (10 minut)</p>	<p>Delovni list 1 vsebuje povedi. Učenci izberejo tri ali več povedi, na katere odgovorijo in jih pojasnijo v skupini. Učitelj postavi pojasnjevalna vprašanja. Primer: "Kdo ima tudi to?" ali "Kdo to prepozna?" Učencem, ki ne morejo delati z delovnimi listi, stvari pojasnimo ustno.</p> <p>Ledena gora:</p> <p>Večjo sliko najdete med prilogami.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učencem postavimo vprašanje, kaj jim je pomembneje: notranji jaz ali videz?</p> <p>Zaključimo tematiko z ogledom filmov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Micheal Jordan Failure. • The Pursuit of happiness.

1.3 PODATKI O SEBI

Tema 1: Kdo sem?

Tema 3: Opolnomočenje.

Tema 4: Kako komuniciram?

Primerno za osnovnošolce in srednješolce

Učna ura traja 45 minut

Materiali in pripomočki: stoli

Cilji:

- Seznaniti se z načini podajanja informacij.
- Razlikovati ustrezne strategije od neustreznih.
- Sodelovanje v igri vlog.

Kaj je dobro vedeti?

Podatke o sebi lahko podajamo iz različnih razlogov: da se predstavimo, da razložimo nekaj o sebi, da delimo svoje interese ali hobije z drugimi, da sklepamo prijateljstva ali da vzpostavljamo odnose. Prav je, da ima učenec z okvaro vida tudi priložnosti, da spregovori o svojem vidu ali opremi, ki jo uporablja, npr. beli palici in kako mu ta pripomoček pomaga.

Nasveti za učitelje:

- Ura je razdeljena na tri aktivnosti: pogovor z učenci, igro vlog in vrednotenje/evalvacijo.
- Poskrbite za sproščeno vzdušje in spodbudite pogovor v skupini.
- Napačnih odgovorov ni.
- Učence spodbudite, da opišejo, kako so se počutili med igro vlog in kaj bi lahko v prihodnosti izboljšali.

<p>Uvod (10-15 minut)</p>	<p>Razprava, ki jo vodi učitelj: Dati podatke o sebi pomeni, da se nekemu predstavite, morda poveste svoje ime, koliko ste stari, kje živite, kaj vam je všeč/česa ne marate. Učenci z okvaro vida lahko govorijo tudi o svojem vidu in potrebi po podpori.</p> <p>Zakaj bi dajali podatke o sebi? Da se predstavite, razložite nekaj o sebi, delite hobije ali zanimanja z drugimi, sklenete prijateljstva ali vzpostavite odnos.</p> <p>Kakšne informacije o sebi povemo? Pogovarjamo se lahko o splošnih stvareh, kot so naše ime, starost, katero šolo in razred obiskujemo, kje živimo, kakšni so naši hobiji, kaj nam je všeč/česa ne maramo, kdo so naši prijatelji, naše družine, naši hišni ljubljenci ...</p> <p>Delimo lahko informacije o naši slepoti/slabovidnosti, na primer: kako vidimo/ne vidimo, koliko časa smo slepi/slabovidni, kako to vpliva na naša življenja, kaj nam pomeni bela palica, kako uporabljamo elektronske naprave, kako spoznavamo nove ljudi, kako hodimo iz kraja v kraj ...</p>
--	--

<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Učence razdelite v pare. Poskusite združiti učence, ki se med seboj slabo poznajo. Prva naloga: učenec se mora predstaviti in drugemu povedati 3 stvari o sebi. Nato zamenjajo vloge. Druga naloga: učenec sprašuje drugega, katere podatke bi rad izvedel o njem. Nato zamenjajo vloge.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Evalvacija</p> <p>Kaj je bilo težje? Govoriti o sebi oz. vprašati za informacije? Kako si začel pogovor? Kakšne informacije si dal? Kako si se počutili? Te je bilo strah? Je bilo to neprijetno?</p>

1.4 KAKŠNI STE NAVZVEN

Tema 1: Kdo sem?

Primerno za učence ob koncu osnovne šole in za srednješolce.

Učna ura traja 45 minut.

Materiali in pripomočki: prostor, kjer se lahko vsi učenci prosto gibljejo.

Cilj: ozavestiti, kakšen je naš zunanji izgled, drža telesa. Razmislite, kako stojite, držite in premikate glavo zaradi gibanja celotnega telesa in oblačil, ki jih nosite. V tej uri se boste naučili, kaj sporočamo okolici s svojim zunanjim izgledom, ozavestili boste svoja stereotipna vedenja ter odziv okolice nanje.

Kaj je dobro vedeti?

Videz je tisto, kar kažete/izražate s svojo zunanjo podobo drugim ljudem. Ljudi pogosto sodimo že na prvi "pogled". Pomembno je, da se zavedate svojega vedenja in nebesednega izražanja, ko komunicirate z drugimi. Znano je, da če veš, da si v nečem dober, si samozavesten in to izraža tudi tvoje telo.

Ključne besede: čustva (ponovitev osnovnih čustev) odnos/izražanje

<p>Uvod (5-10 minut)</p>	<p>Danes bomo ozavestili, kako stojimo in kaj s tem sporočamo. Začeli bomo s tem, kako zdaj sedite. Sedite pri miru, vendar sami preverite, kakšna je vaša drža v tem trenutku? Ali na pol ležite na stolu, sedite pokončno, morda gledate skozi okno ali sedite s sklonjeno glavo. Kaj s tem sporočate? Ali se to ujema z vašimi občutki?</p> <p>Učitelj nakaže, kaj lahko dosežete s spremenjeno držo, kakšna je razlika med stoječim in sedečim položajem. Pomislite tudi na pritiskanje oči ali druge oblike stereotipnih vedenj (ki se pogosto pojavijo pri slepih ljudeh). Pogovorimo se tudi o možnih posledicah teh vedenj.</p>
<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Stojte čvrsto in zavzemite vzravnano držo. Vsi učenci (in učitelj) se postavijo v krog. Učitelj pokaže, kako narediti vzravnano držo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stopala trdno na tleh, • kolena rahlo pokrčena, • vzravnan drža, ramena nazaj, • z obrazom se obrnemo naravnost naprej, brada je rahlo privzdignjena. <p>Učitelj preveri, ali je to "naraven" videz učencev. V taki drži se sprehodimo po prostoru.</p> <p>Poigrajmo se z različnimi držami, zato da si lažje predstavljamo, kako se držimo.</p>

	<p>Učenci bodo v parih prikazali različne drže ali čustva. Eden od učencev v paru izvede določeno držo, drugi pa prepozna čustvo, ki ga z držo prikazuje prvi učenec. (npr. zelo vesel, roke v zraku, odprta usta, obraz obrnjen v nebo)</p> <p>Če je ugibanje pravilno, zamenjata vlogi. Če ni uganil, lahko ta oseba še enkrat prikaže čustvo na drugačen način.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učitelj postavlja naslednja vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kako si se počutil v vzravnani drži? • Ali lahko iz prikazane drže prepoznate, kako se počuti oseba? • Kakšno je lahko sporočilo te ure?

1.5 POGOVORNE SPRETNOSTI

Tema 1: Kdo sem?

Tema 2: Opolnomočenje

Tema 3: Kako se sporazumevam?

Primerno za starejše osnovnošolske otroke in srednješolce ter tudi za mladostnike z učnimi težavami.

Učna ura traja 30–40 minut.

Materiali in pripomočki: družabne igre – tematske kartice, s katerimi spodbudimo pogovor o določeni temi.

Cilj: Spodbuditi učence, da ozavestijo pomen razvijanja socialnih mrež zunaj šole. Pogovarjati se, kako na varen način vzpostaviti in ohranjati socialne stike s prijatelji zunaj šolskega okolja. Ker ima veliko otrok z okvaro vida omejen družabni krog in posledično manj priložnosti za druženje, je proces zahtevnejši in potrebuje več pozornosti.

Ključne besede: družabni krog, družabna omrežja, sporočanje, sporočilo, klubi, hobiji, pogovor

<p>Uvod (5 minut)</p>	<p>Učenci napišejo seznam oseb, ki so jim pomembne zunaj šole. Vprašanje: Ali imamo različne skupine prijateljev? Razgovor: Zakaj je pomembno imeti prijatelje?</p>
<p>Osrednji del (20 do 30 minut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomisli kje vse lahko spoznaš prijatelje zunaj šole (v klubu/lokalu, na treningu, rekreaciji, v cerkvi ...)? • Kako ohranjamo stik s prijatelji zunaj šole? Učenci naj delajo po skupinah ter povejo svoje izkušnje (Facebook, Instagram, telefon ipd.) • Ali so prijatelji s socialnih omrežij pristni? Sledi razgovor (pogovor naj nanese tudi na pogovor o varnosti na internetu). <p>Učenci naj premislijo o svojih edinstvenih sposobnostih in zmožnostih:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ali sem dober prijatelj? • V čem sem dober? • Kaj rad počnem? • Kaj mi predstavlja izziv? Zakaj? • Zamisli si eno priložnost zunaj šole, pojasni, katere veščine ob tem potrebuješ. <p>Učenci naj delajo v paru ali v majhnih skupinah. Priporočljiva je uporaba tematskih kartic za urjenje socialnih veščin.</p>

Evalvacija (10 minut)	<p>Povratna informacija: Učenci v parih ali po skupinah povejo eno stvar, ki so jo dobro izvedli. Z drugimi naj delijo tudi informacijo, kaj se jim je zdelo težko.</p> <ul style="list-style-type: none">• Na katerem področju moram še delati?• Kako se bom lotil tega/kako bom to izvedel?• Kdo ali kaj mi lahko pomaga pri usvojitvi tega cilja?• Kako lahko napredujem?
----------------------------------	---

Ideje za pričetek pogovora:

- Če bi lahko izbral, katero supermoč bi rad imel?
- Katerega hišnega ljubljence bi imel?
- Katera oseba ti je najbolj zabavna (izmed znanih oseb)?
- Kateri lik iz risank bi bil in zakaj?
- Katera stvar ti ima najlepši vonj?
- Katera stvar ti ima najbolj neprijeten vonj?
- Če bi lahko naredil najbolj nenavaden sendvič, katere sestavine bi uporabil?
- Če bi lahko pozdravil kogarkoli na svetu, koga bi izbral?
- Katera je tvoja najljubša igra?
- Kateri knjižni lik bi bil, če bi lahko izbral in zakaj?
- Če bi imel moč nekaj pomanjšati, kaj bi s tem naredil?
- Če bi se izgubil v gozdu in bi bile vse živali prijazne, s katero bi se najraje družil?
- Če bi lahko preimenoval vrsto sadja/zelenjave, kako bi poimenoval npr. krompir, jabolko, cvetačo, breskev?
- Če bi lahko izbral pravilo za en dan, ki bi ga morali vsi

upoštevati, katero bi to bilo?

- Pripoveduj mi o svojih najbolj nenavadnih sanjah, ki se jih spomniš.
- Katera žival bi bil, če bi lahko izbiral?

1.6 VZPOSTAVLJANJE STIKA: KAKO ZAČETI POGOVOR?

Tema 1: Kdo sem jaz?

Tema 3: Opolnomočenje.

Tema 4: Kako se sporazumevam?

Tema 5: Moja socialna mreža.

Primerno za učence razredne, predmetne stopnje in srednješolce.

Učna ura traja 90 minut.

Cilji:

- Učenec se spozna z izrazom “začetek pogovora”.
- Učenec razlikuje med primernimi in neprimernimi strategijami vzpostavljanja stikov.
- Učenec sodeluje pri igratih vlog.

Kaj je dobro vedeti?

Vzpostavitev sporazumevanja je zelo težka, ker otroci z okvaro vida ne morejo dostopati do vidnih in nebesednih informacij od ljudi okoli sebe.

Imajo manjše možnosti izbire prave osebe, s katero bodo začeli sporazumevanje.

Otroci z okvaro vida nikoli ne vedo, kako se bo odzvala druga oseba.

Pogosto občutijo negotovost in tesnobo.

Kako začne sporazumevanje oseba, ki ne vidi?

1. Ugotoviti mora, da je blizu nekdo, s katerim se lahko pogovarja.

- Uporabi slušne informacije iz okolja.
- Uporabi vonj za pridobivanje dodatnih informacij.

- Razvije občutek, da je nekdo zasedel prostor ob njej.
- Uporablja ostanke vida.

2. Zavedati se mora načinov, kako začeti sporazumevanje v različnih družbenih situacijah.

- Besedno: uporaba naučenih besednih zvez za ugotavljanje, ali je nekdo tam in je odprt za pogovor – odvisno od situacije. Potrebno je vaditi preko igre vlog.
- Nebesedne strategije: obračanje obraza proti posamezniku in nasmeh; korak nazaj ali naprej ...

3. Izbira določene osebe za začetek pogovora.

- Všečnost glasu osebe.
- Všečnost načina govora osebe.
- Isti ali podobni interesi.
- Bližina.

NASVETI

Kako se NE sporazumevamo z otroki z okvaro vida?

1. Tema je usmerjena samo na primanjkljaj – imajo tudi druge interese, sposobnosti!
2. Pomilovanje – se sliši v našem glasu.
3. Ignoriranje ali izogibanje kontaktu.
4. Kratki odgovori – samo da ali ne, dajo malo možnosti za nadaljevanje pogovora in nudijo premalo informacij.
5. Kazanje z rokami brez besedne razlage ali opisa.
6. Pretirana pomoč – najprej ponudimo pomoč, če jo oseba z okvaro vida sprejme. Nudimo le toliko kolikor jo potrebuje, na primer če oseba želi prečkati cesto in jo peljemo tri ulice naprej se lahko zgodi, da oseba ne bo vedela, kje je.

Katere socialne situacije olajšajo začetek pogovora?

1. Omejen prostor, kjer ni veliko ljudi.

2. Ko se dve osebi že pogovarjata.
3. Prisotnost poznanih ljudi.
4. V poznanem okolju.

Če želite ponuditi pomoč osebi z okvaro vida, se s svojo hrbtno stranjo dlani rahlo dotaknete hrbtne strani dlani osebe, ki ji želite pomagati in jo vprašate: “Ali potrebujete pomoč?”, tako boste dali vedeti, da govorite s to osebo tudi če ne poznate njenega imena.

Učna ura je razdeljena na tri dele: pogovor z učenci, igra vlog, evalvacija.

Uvod: pogovor z učenci (30min)

Vprašanje	Kaj pomeni začeti pogovor, dati pobudo za pogovor?
Možni odgovori	Da z nekom govorimo, da ga nekaj vprašamo...
Učiteljev povzetek, pojasnilo	Dati pobudo za pogovor pomeni, da vi začnete s pogovorom.
Vprašanje	Zakaj/kakšni so razlogi, da začnete pogovor?
Možni odgovori	Da bi se pogovarjali z drugimi, da bi jih kaj vprašali...
Učiteljev povzetek, pojasnilo	Pogovor začnete zaradi dveh glavnih razlogov: prvi - zaradi navezovanja stikov, ustvarjanja prijateljstev, drugi - da pridobite določeno informacijo: npr. vprašate za naslov.

Vprašanje	Kako veste, da je pred vami nekdo, s katerim se boste pogovarjali?
Možni odg.	Vidimo ga ...
Učiteljev povz., pojasnilo	Vidite ljudi ob sebi, jih slišite, zavohate, začutite njihovo bližino ...
Vprašanje	Kaj lahko najprej naredite, da začnete s pogovorom?
Možni odg.	Pozdravimo, se jih dotaknemo, jih pogledamo ...
Učiteljev povz., pojasnilo	Uporabite besedne zveze/fraze, da preverite, če je ob vas kdo in če je razpoložen za pogovor, na primer "oprosti/te", "pozdravljen/i", "se opravičujem, če motim" ... Pri tem uporabite tudi nebesedne strategije: z obrazom ste obrnjeni k sogovorniku, vzpostavite očesni stik, stopite korak nazaj ali naprej.
Vprašanje	V kakšnih situacijah, okolju je lažje začeti pogovor?
Možni odg.	Ko nekoga poznamo, ko ni veliko ljudi ...
Učiteljev povz., pojasnilo	Običajno je lažje prositi za pomoč, za kakšno informacijo, kot začeti pogovor z namenom, da bi pridobili prijatelja. Manjši prostori z manj ljudmi. Ko se ljudje že pogovarjajo. Med poznanimi ljudmi. V znanem okolju.
Vprašanje	Kaj lahko oteži situacijo?
Možni odgovori	Ne dotikamo se oseb, s katerimi govorimo in ne sprašujemo preveč osebnih vprašanj ...

<p>Učiteljev povz., pojasnilo</p>	<p>Če ne poslušate drugih, če jih ignorirate. Če postavljate zaprta vprašanja: “Ali imaš rad glasbo?” Kazanje z rokami, ne da opisali predmet ali situacijo. Ko ponudite pomoč; lahko osebo na to opozorite, tako da jo pokličete po imenu ali če se je rahlo dotaknete s hrbtno stranjo roke in na tak način vzbudite njeno pozornost.</p>
-----------------------------------	---

Osrednji del 2: Igra vlog (30 min)

- Učenci so v parih, pri tem razdelite učence tako, da so v parih tisti, ki se med seboj ne poznajo dobro.
- Učenci poiščejo mesto v učilnici ali na prostem. Skozi igro vlog poskusijo vzpostaviti prijateljski stik in pridobiti informacijo od druge osebe (npr. vprašajo, na kateri ulici so ali prosijo za pomoč v trgovini).
- Učence je potrebno spomniti, da so pozorni na to, kako začnejo pogovor, katere elemente nebesednega sporazumevanja uporabijo, o čem govorijo.

Evalvacija (30 min)

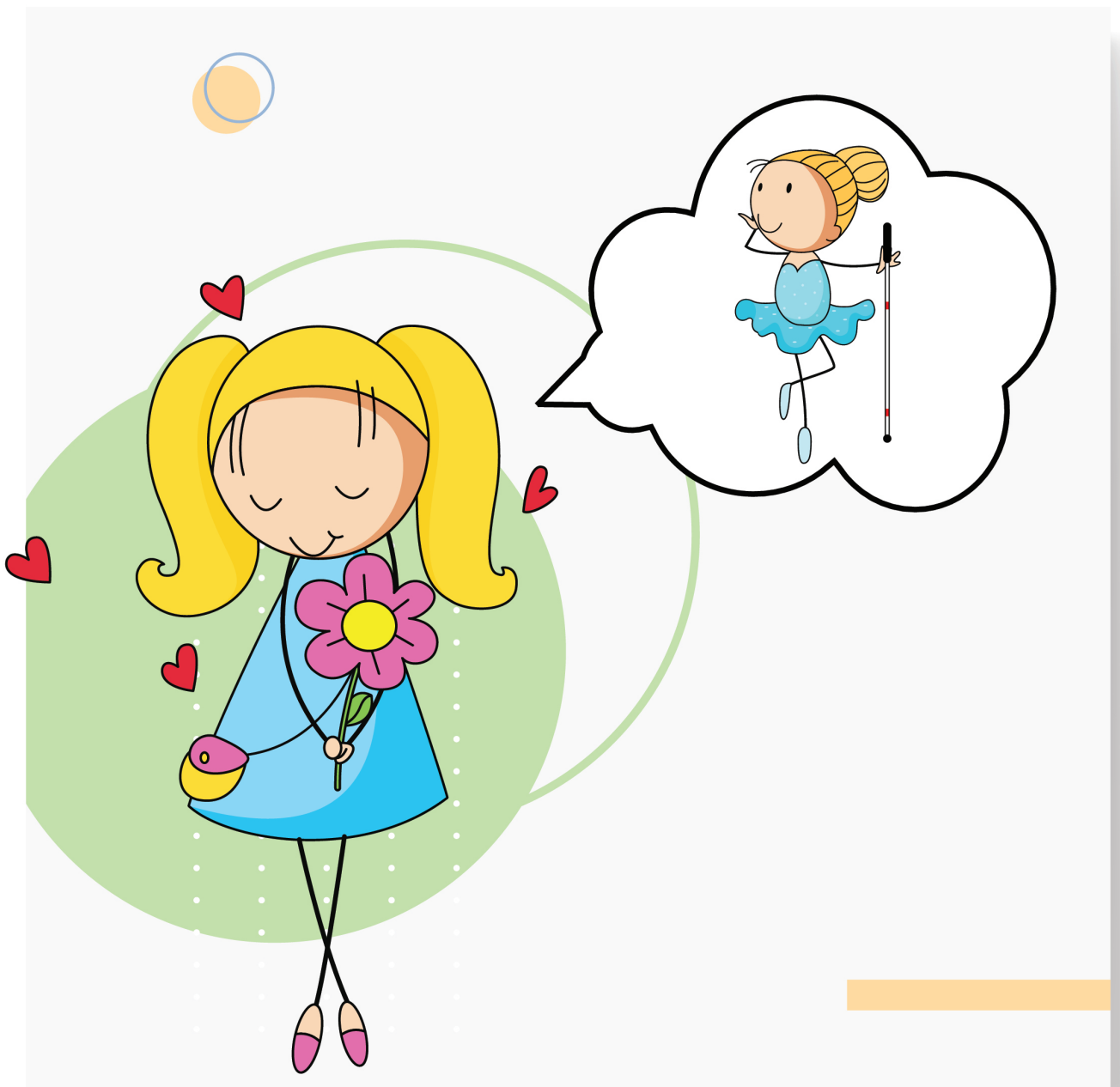
- V pogovoru vsak par opiše, kaj je počel. Učitelj spodbuja učence, da opišejo, kako so se počutili pri igri vlog in kaj bi lahko naslednjič izboljšali.

Možna vprašanja:

- Kako ste začeli pogovor – kaj ste rekli, kaj ste naredili?
- O čem ste se pogovarjali?
- Katere elemente nebesednega sporazumevanja ste opazili? Na primer geste – premike rok, očesni kontakt. V kateri situaciji?
- Kako ste se počutili? Je bilo prijetno ali ne?
- Ste se počutili drugače, ko je bilo potrebno nekaj vprašati zaradi pridobitve informacije, ali pa ko ste se pogovarjali z namenom, da bi se spoprijateljili z nekom.

2. KAKO SE POČUTIM

- Ponosen sem nam ...
- Kateri so moji talenti?
- Kako samozavesten sem in moja pričakovanja za prihodnost.
- Čustva, ali znam govoriti o svojih čustvih (čuječnost).

2.1 RAZVITI SAMOZAVEDANJE S POMOČJO DIHANJA IN GIBANJA

Tema 2: Kako se počutim?

Primerno za učence z okvaro vida in ostale učence s posebnimi potrebami.

Materiali in pripomočki: blazina za izvajanje joge, blazina/vreča za sedenje.

Cilji:

Omogočiti sprostitev in pripomoči k zmanjšanju stresa z uporabo tehnik dihanja in gibanja. Te tehnike lahko uporabljajo tudi učenci na invalidskih vozičkih in z njihovo pomočjo bodo učenci razvili zavest o svojem telesu in bolj samozavestno gibanje.

Kaj je dobro vedeti?

Predstaviti idejo čuječnosti ob dihanju in gibanju ter mirnost in moč volje kot tehniko sproščanja. Veliko jogijskih in Tai Chi gibov (vaj) izhaja iz živalskega sveta. Če ob vajah vključite kakšno živalsko zgodbo, bo tako bolj zabavno. Pri vaji "Opica se zbudi" se z učenci pogovorite, kako aktivne, radovedne in nagajive so opice in da morajo zato dobro prebuditi vse dele telesa. Prvi, ki so se ukvarjali s Tai Chijem, so stremeli k umirjenosti pri gibanju. Počasnost pri kombinaciji pravilnega dihanja in gibov jim je omogočila, da so se lahko osredotočili le na izvajanje vaje.

Ključne besede: joga, chi-dihanje.

<p>Uvod (10 minut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naredite nekaj vdihov skozi nos in izdihov skozi usta. Ob vdihu dvignite rame do ušes in jih ob izdihu spustite. • Naredite nekaj vdihov in izdihov skozi nos. Položite roko na trebuh in si predstavljajte, kako vaš izdih potuje navzdol, vse do vašega trebuha. Kot bi imeli občutek, da ste balon, ki se napihuje in spušča. To je chi-dihanje. • Ko vdihnete, dvignite roke ob straneh telesa navzgor, dokler niso nad vašo glavo. Predstavljajte si, da vam roke ob straneh vleče navzdol ter da so iztegnjene (ravne) in dolge. Ko izdihnete, počasi in nadzorovano spustite roke ob telesu navzdol. To gibanje se imenuje orlova krila. Nekajkrat ga ponovite.
<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ta vaja se imenuje Opica se prebudi. Opice so vedno živahne, v gibanju, gugajo se, se med seboj oponašajo in igrajo v džungli. Ampak ... zjutraj se morajo zbuditi in počasi premakniti svoja telesa. • Dvignite obe roki ob telesu v velikem raztegu nad glavo – roke raztegnjene in dlani odprte ter jih potem zopet spustite ob telesu. Počasi in nežno nagnite glavo na eno stran in potem na drugo. To ponovite 3-krat ali 4-krat. Sedaj obrnite glavo na desno in potem na levo. To naredite počasi in pravilno 3-krat ali 4-krat. • Dvignite obe roki (z dlanmi, obrnjenimi

navzdol) pred seboj, do višine prsnega koša, s komolci obrnjenimi navzven.

Staknite prste obeh rok skupaj, vendar ne pretesno. Dvakrat globoko vdihnite. Prsti obeh rok se še vedno stikajo, sedaj pa spustite komolce navzdol, hkrati pa potisnite roke s staknjenimi prsti višje, do višine oči. Dvakrat vdihnite. Roke s prsti, ki se stikajo, spustite do prsnega koša in potisnete komolce navzven. Nekajkrat ponovite te gibe tako, da počasi dvigujete roke s prsti, ki se dotikajo in s spuščeni komolci in jih potem spet spustite, komolce pa spet obrnete navzven. Poskusite to gibanje narediti tekoče in v ritmu vztrajati kakšno minuto. Na koncu roke sprostite, da vam padejo ob telesu.

- Stresite roke in prste na rokah ter se sprostite.
- Dlani stisnite v pest s postopnim zvijanjem prstov. Dvignite pesti do višine brade, komolce obrnite navzven ter jih tako zadržite 5 do 8 cm narazen. Sedaj nežno začnite premikati svoj desni komolec naprej in navzdol ter začnite z njim krožiti. Na enak način začnite krožiti z levim komolcem. Nadaljujte z nežnim in počasnim kroženjem še kakšno minuto. Potem spustite roke, odprite dlani, stresite roke in prste ter sprostite roke in ramena.

- Še enkrat ponovite isto vajo, vendar to pot v obratni smeri.

Trikrat se močno pretegnite (kot pri vaji Orlova krila). Potem pa stresite celo telo.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vajo še enkrat ponovite, ko poznate zaporedje gibov, jo poskusite izvajati še z zaprtimi očmi. • Bolje boste poznali vaje, bolj se boste lahko osredotočali na vaše dihanje z zaprtimi očmi. • Dodatek k vaji – za zaključek lahko naredimo vajo za ravnotežje (jogijski položaj drevesa, štorklja v Tai Chiju ali pa si izmislite svoj položaj). Poglejte, če lahko to naredite skupaj v tišini. Katerih živali se še lahko domislite? Ob tem ne pozabite na pravilno dihanje in kontrolo telesa, kar je najpomembnejše pri izvajanju vaj. • Morda bi želeli zaključiti z vajo o ozaveščanju telesa ali s sproščanjem s pomočjo vizualizacije. Predstavljajte si, da sedite pod drevesom in poslušate zvoke narave (kot primer si pogledajte še druge učne ure, YouTube ali Insight Timer na spletu).
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Kakšna so vaša opažanja o svojem telesu in dihanju? Kaj se vam je zdelo naporno, težko? Ali je sčasoma postalo lažje?</p>

2.2 GOVORICA TELESA IN ČUSTVA

Tema 2: Kako se počutim?

**Primerno za učence z okvaro vida. Starostni razpon:
10–16 let.**

Cilj:

Sodelovati pri igri vlog in pri dramskih aktivnostih, ki učencem pomagajo pri refleksiji o njihovi govorici telesa, stereotipnih vedenjih in ob tem uživajo!

Namen učne ure:

Raziskovanje telesa in razumevanje, da čustva niso samo v našem umu, ampak so vidna na našem celem telesu.

Ozaveščanje, da je naš odziv na nekoga bistven za to, kako nas vidijo drugi.

Ključne besede: zamrznjeni, dogovorjeni gib ob katerem lahko učenci spregovorijo, igra vlog.

Uvod: (10 minut)	Pogovor o telesni govorici, ki je pogosto nezavedna, vseeno pa jo ljudje znamo interpretirati. Na primer, če je tvoja glava sklonjena in se ne približaš osebi, lahko le-ta pomisli, da je ne poslušáš oz. da se ne zanimaš zanjo. Pogovorimo se še o drugih podobnih situacijah. Zdaj pa se usedi na stol, kot da se počutiš zelo samozavestno (učitelj opisuje, učenec ne
-----------------------------	--

	<p>govori). Usedi se, kot da si zelo jezen, nato živčen, ti je zelo vroče, si zaljubljen, itd. Pogovorite se, kako se je ob tem vsakič spremenilo tvoje telo. Zabavajte se pri tem.</p>
<p>Osrednji del (20 – 25 minut)</p>	<p>Igra Zamrzni! Hodi in si predstavlja da ti je pravkar poginil ljubljene pes ... Zamrzni! Ko otroci stojijo popolnoma pri miru, opišite obliko njihovega telesa. Nato uporabite dogovorjeni gib (to pomeni, da se nežno dotaknemo njihove rame in povedo nekaj, kar je v skladu z njihovo vlogo. Na primer "Tako žalosten sem, ker mi je poginil pes in ta trenutek ne bi šel v šolo.").</p> <p>Hodi in si predstavlja da si pravkar zadel na loteriji. Zamrzni! Spet opišimo obliko telesa, tokrat bo drugačna, stojimo vzravnano, odprto, smejemo se. Uporabimo dogovorjeni gib. Odzivi so lahko: "Toooooo! Bogat sem!" "Na počitnice grem s privatnim letalom."</p> <p>Hodi in si predstavlja da tvoj prijatelj ni prišel na zmenek, ti pa si ga čakal več kot eno uro! Ali pa, da pride vlak čez 5 minut, ti pa si kilometer stran od postaje.</p> <p>Ali pa vso noč nisi mogel spati, ker je nekdo jokal. Vsakič daj ukaz: "Zamrzni!", učenci naj bodo čisto tiho in pri miru, nato naj sledi dogovorjeni gib.</p> <p>Opazuj, kako se spremeni ton tvojega glasu glede na situacijo.</p>

	<p>Ton glasu in način komunikacije sta pomembna.</p> <p>Igre vlog v parih Osredotoči se na govorico svojega telesa, ton glasu in besede ter zaigraj nekaj prizorov s svojim partnerjem. Določite, kdo bo A in kdo bo B.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nekdo je rekel nekaj neprijaznega o osebi A na socialnih omrežjih in oseba B jo skuša razvedriti. 2. A se zelo veseli šolskega projekta, B-ju pa se zdi dolgočasen. Delati morata v paru, se srečati in dogovoriti glede predstavitve svoje naloge. 3. A in B sta na avtobusu. B se glasno pogovarja po telefonu, A pa želi, da bi govoril tišje. <p>Lahko dodamo tudi kakšne svoje situacije.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Pogovori se o vsaki igri vlog in kako se povezujejo z resničnimi življenjskimi izkušnjami. Podaj primere iz svojega življenja.</p> <p>Ali si kaj razmišljal o govorici svojega telesa?</p> <p>Kako bi si lahko pomagal, da bi bil pozornejši na svojo govorico telesa?</p>

2.3 RAZISKOVANJE ČUSTEV NA TEMO NADLEGOVANJA

Tema 2 : Kako se počutim?

Primerno za učence z okvaro vida. Namenjena je mlajšim najstnikom.

Materiali in pripomočki: prostor, stoli, glasba ali drugi zvočni efekti.

Cilji:

Pri tej učni uri si bomo pogledali temo nadlegovanja in kako lahko skozi igro vlog raziščemo, zakaj včasih pride do nadlegovanja. Spoznali bomo, kakšne so možne rešitve, če se znajdemo v taki situaciji. Poskusimo se ob tem zabavati.

Namen učne ure:

Pogosto se otroci z okvaro vida težko postavijo v kožo drugega. Skozi to učno uro se bolj poglobimo v neprijetna čustva in preko zgodbe pridemo do idej, kako si pomagati, kako podpreti drug drugega v težkih trenutkih.

Ključne besede: vroči stol, igra vlog

<p>Uvod: (10 minut)</p>	<p>Pogovor – Kaj je nadlegovanje? Bodi pozoren na to, da obstaja veliko različnih vrst nadlegovanja kot tudi zlobnih besed. Če nekoga ignoriramo, ga izključujemo iz igre, je prav tako nadlegovanje.</p> <p>Današnja igra vlog bo govorila o deklici Jani. Ne mara hoditi v šolo, ker se je sprla s svojo prijateljico. Zdaj je njena prijateljica zlobna do nje in se ji posmehuje z drugimi, ko Jana vstopi v razred. Preko pogovora in ustvarjalnih idej še razširi zgodbo o Jani. Ustvari ozadje zgodbe, npr. družino, hišnega ljubljence ... V zgodbo vključi vse dobre ideje.</p>
<p>Osrednji del (20 – 25 minut)</p>	<p>Sedaj se bomo srečali z Jano. Stol postavimo na sredino in učenec ali učitelj, ki sede na ta stol, postane Jana. Vsakdo ji lahko postavi vprašanje. Jana iz svoje perspektive predstavi zgodbo.</p> <p>Vprašanja se lahko glasijo: Kako se počutiš v ponedeljek zjutraj, ko se zbudiš? Imaš še kakšne druge prijatelje? Kaj narediš, ko se ti sošolka posmehuje? Kaj si naredila, da bi si pomagala v tej situaciji? Kaj si želiš, da bi se zgodilo?</p> <p>Če sprašujemo vprašanja, ki so naravna za konkretno situacijo, se razred pri tem res poveže z Jano in mu postane zanjo mar.</p>

Jana ima nočne more. Potrebujemo prostovoljca, ki bo Jana in ta se usede znotraj kroga 7 do 8 učencev. Nato ji vsaka izmed oseb zašepeta nekaj zlobnega. "Nisi moja prijateljica." "Ne maram te!" "Pojdi stran!" "Izgledaš čudno!" Itd.

Ko je vsak zašepetal, pričnejo šepetati vsi skupaj in postanejo glasnejši in glasnejši in glasnejši, dokler se Jana ne prebudi.

Zopet se pogovorimo z Jano, ki naj pove, kako se je počutila. Pogosto je nočna mora izraz druževne stiske. Pogovorite se o telesnih občutkih, ki jih ekstremna čustva lahko povzročijo.

(Učenci res uživajo, ko delajo na tak način, čeprav so na začetku lahko malo zadržani, kasneje si vsi želijo priti na vrsto, da vidijo, kako je biti Jana sredi te nočne more!

Situaciji lahko dodate glasbo druge zvoke, da naredite vse bolj dramatično.)

Kaj lahko naredi Jana? Pogovorite se.

Odgovori so lahko kakršnikoli in oblikujejo vlogo, ki jo učenec prevzame

1. Jana o dogajanju pove svoji mami.
2. Jana in mama imata sestanek z učiteljico.
3. Janina nadlegovalka pove svojo stran zgodbe (lahko, da se ji je v tej zgodbi nekaj zgodilo, da se je potem znesla nad Jano).

	<p>4. Jana in njena prijateljica spet postaneta prijateljici.</p> <p>5. Dodajte svoje ideje.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Vsi ne bomo doživeli tovrstnega nadlegovanja, ampak včasih se v življenju zgodijo stvari, zaradi katerih smo nesrečni. Zgodijo se stvari, zaradi katerih moramo zaprositi za pomoč. Ko je Jana zaprosila za pomoč, se je situacija z nadlegovanjem začela reševati.</p> <p>Ali se lahko domislamo primera, ko je potrebno zaprositi za pomoč?</p> <p>Ali se lahko spomnimo primera, ko nas je nekdo poslušal in bil z nami prijazen? Kako smo se ob tem počutili?</p>

3. OPOLNOMOČENJE

- Znam ali zmorem zbrati pogum.
- Zmorem prositi za pomoč.
- Znam uporabiti svoje socialne veščine.

3.1 KAKŠNI SO MOJI TALENTI?

Tema 3: opolnomočenje

Materiali in pripomočki: digitalna naprava za ogled videoposnetkov.

Cilji: Razumeti, kaj so talenti. Naučiti se, kako v nečem postati boljši.

Z izvedbo učne ure želimo, da učenci spoznajo, da lahko z dobrim načrtovanjem, organizacijo, pripravo in sklepanjem kompromisov s samim seboj, napredujejo pri usvajanju novih veščin.

Na začetku učne ure je priporočljiv ogled videa - Understanding talent na YouTube kanalu.

Ključne besede: talent, vztrajnost, prepoznavanje talentov

<p>Uvod (10 minut):</p>	<p>Za lažje razumevanje povemo zgodbo: Deklica Bela je zelo ponosna nase. Po dveh negativnih ocenah pri pisnem preizkusu iz biologije, je danes dobila oceno 3. Sprva je test vzela zlahka, tokrat pa se je nanj temeljito in drugače pripravila. Sproti je opravljala vse domače naloge, pregledala je veliko interaktivnih videov na YouTube kanalu o temah, ki so jih pisali.</p> <p>Učitelj vpraša učence, kaj menijo o dekličini delavnosti, vztrajnosti in organiziranosti.</p>
--------------------------------	---

<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Učitelj zastavi učencem različna vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kaj so talenti? - Opiši, katere talente lahko uporabiš v situaciji, ki je opisana v zgodbici. - Katere talente prepoznaš v sebi? <p>Učitelj razloži, kaj talenti so in katere osebne lastnosti ima uspešen posameznik.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učitelj zastavi učencem vprašanja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kako vam je bilo razmišljati o sebi, o svojih talentih? Vam je bilo lahko ali so bile nekatere stvari težje, kot ste si mislili? - Učenci za domačo nalogo naredijo miselni vzorec na temo opolnomočenja in talentov.

3.2 KAKO RAZMIŠLJAM IN KAJ ČUTIM?

Tema 3: Opolnomočenje

Tema 1: Ponosen sem na ...

Učna ura 1: Ponosen sem na ...

Materiali in pripomočki:

- Digitalna naprava za ogled video materiala
- Prenosni računalnik ali papir in pisalo.

Cilj: razumeti, kaj pomeni biti ponosen in znati deliti občutke s svojimi bližnjimi.

Kaj je dobro vedeti?

Učenec pove, na kaj je ponosen, to mora biti povezano z njegovo lastno uspešnostjo. Navede lahko karkoli, od praktičnih veščin, na primer kako dober je pri pospravljanju, zavežovanju vezalk ali mazanju kruha, do uspešno opravljene delovne prakse.

Youtube <https://www.youtube.com/watch?v=icXwev9JOn8>

Ključne besede: prepoznati ponos, različne vrste ponosa

<p>Uvodni film (2 minuti)</p> <p>Predstavitev (8 minut)</p>	<p>Skupaj si oglejte film, v katerem je nekdo zelo ponosen na svoj dosežek (2 minuti). Mladostnik naj razmisli o situaciji, v kateri je bil zelo ponosen nase. V skupini je mogoče razpravljati o številnih situacijah. "Ponosen na svoje prdce" (še en Nikov film).</p> <p>Bodite pozorni, da učenec pripoveduje o lastnih dosežkih, na primer "Na nogometni tekmi sem dal zelo lep gol." Ne: "Moja sestra je zelo dobra v gimnastiki, ponosen sem nanjo."</p>
<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Učenci dobijo nalogo: pogovorite se v parih, svoj primer pa zapišite. Zapišite, za kakšen dosežek gre, kdaj se je to zgodilo, kaj si počel takrat, zakaj si ponosen na to?</p> <p>Učenci predstavijo predhodno zapisan primer.</p> <p>Na koncu učenci izpostavijo tri ključne stvari, zaradi katerih so bili v dani situaciji ponosni nase.</p>

<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učenci lahko preberejo svojo zgodbo, če želijo. To je osebna zgodba mladostnika, deljenje ni obvezno. Okolje mora biti dovolj varno, da to storimo.</p> <p>Nalogo lahko povežemo z naslednjo učno uro, zapise pa shranimo na varnem mestu. Učenci naj povedo, kaj je bilo dobro in če je bilo kaj še posebej težko.</p> <p>Na to učno uro lahko navežemo še temo o "fixed and growth mindset".</p>
---	---

3.3 KAJ SI UPAM

Tema 3: Opolnomočenje

Učna ura 3: Prepoznavanje socialnih spretnosti, ki jih znam uporabiti

Materiali in pripomočki:

- vrečke iz blaga ali papirja za vsakega učenca,
- vodoodporna pisala,
- pergament.

Cilj:

Ozavestiti, kaj že zmore, kaj želi doseči in koga potrebuje, da doseže svoj cilj.

Kaj je dobro vedeti?

Pri tej temi se učenci vprašajo, kaj si zares želijo, prepoznavajo pozitivne lastnosti in prosijo za pomoč. Z različnimi nalogami in načini dela učenci na igriv način dobijo vpogled vase in v to, kaj že zmorejo in kam si še želijo.

Ključne besede: osebno, talenti, izbor, samostojnost

Uvod	S svojim sosedom se pogovorite o razliki med nadarjenostjo in veščino. Ozavestite razliko med obema.(učitelj navede nekaj primerov)
Osrednji del (15 minut v skupini) (10 minut samostojno)	Skupinska aktivnost Zbrali bomo svoje predloge o veščinah in nadarjenostih sošolcev. Vsi učenci dobijo vrečko, na katero bodo zapisovali pozitivne stvari o drugem. Učenci se sprehajajo drug mimo drugega, ko koga srečajo, na njegovo vrečko napišejo nekaj pozitivnega (npr. kreativen, skrben, jasen, dober pri matematiki). vsak učenec zapiše vsaj eno pozitivno stvar za vsakogar v svoji skupini. Za učenca, ki piše v brajici, je pripravljen brajev stroj. Pozitivne lastnosti, napisane v brajici, gredo v vrečko. Učitelj ali sošolec jih tudi prepíše na vrečko. Vsak učenec samostojno prebere vse pozitivne zapise, ki jih je prejel. Verjetno jih bo nekaj tudi takšnih, ki jih o sebi že pozna. Učitelj zastavi vprašanje: Zdaj pa tvoj seznam. Kaj misliš, v čem si dober? Zapišite na notranjo stran vrečke.

Evalvacija	<p>Vprašajte učence, katere pozitivne karakteristike o sebi že poznajo in katere so nove?</p> <p>Ali lahko izpostaviš 3 stvari, v katerih si dober?</p> <p>Ali lahko poveš 3 stvari, v katerih so dobri drugi učenci?</p> <p>Kako se počutite po tej vaji?</p>
-------------------	--

4. KAKO KOMUNICIRAM

- Kako se v našem glasu slišijo naša čustva.
- Poslušanje.
- Asertivno sporazumevanje.
- Aktiven pogovor.
- Osebni prostor.

4.1 ZVOK SAFARIJA

Tema 4: Kako se sporazumevam?

Tema 5: Moja socialna mreža

Učna ura je primerna za vse starosti.

Učna ura ni primerna za učence z okvaro sluha.

Učna ura traja 30–40 minut. Učna ura Zvok safarija je zasnovana za izvedbo zunaj, v naravi, vendar lahko zvoke raziskujemo tudi v učilnici.

Materiali in pripomočki:

merilnik časa,
preproge/stoli, če sedite zunaj v naravi

Cilj:

- Ob Zvokih safarija ozavestiti, kaj pomeni aktivno poslušanje.
- Vzdrževanje pozornosti.
- Spodbujanje aktivnega poslušanja.
- Pogovor o tem, kako uporabljamo vseh 5 čutil.
- Ozavestiti svojo telesno držo med aktivnostmi.

Ključne besede: safari, poslušati, slišati, dotakniti se, začutiti, dihati, drža

<p>Uvod (5 minut)</p>	<p>Pogovor o tem, kako uporabljamo svojih 5 čutil.</p> <p>Kaj lahko zdaj, v tem trenutku vidimo, slišimo, otipamo, vohamo in okusimo?</p> <p>Vprašamo učence, ali kdo ve, kaj je safari (možni odgovori: pustolovščina, raziskovanje, spoznavanje živali in narave).</p> <p>Pojasnimo, da se bomo šli igre Zvok safarija in da bomo uporabljali svoj sluh za raziskovanje različnih zvokov v okolju.</p>
<p>Osrednji del (10-20 minut)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojasnite nalogo – vsi skupaj bomo 5 minut uporabljali le svoje čutilo za sluh oz. bomo poslušali ter se nato pogovarjali o tem, kaj smo slišali in kako smo se ob tem počutili. 2. Učenci so posedeni zunaj ali v zaprtem prostoru. Vzamejo si nekaj časa, da se udobno namestijo. 3. 1 minuta – čuječe, zavestno dihanje. Navodilo: Povohajte rožo in upihnite svečo. 4. Prosite učence, da nežno zaprejo oči in 5 minut poslušajo zvoke v okolju. Opazujte držo glave učencev – njihove glave bodo verjetno padle. 5. Po 5 minutah prosite učence, da nežno in počasi odprejo oči. Prosite jih, da zapišejo, kako se počutijo. 6. Vprašajte jih, katere zvoke so slišali v okolju. Naj se o tem skupaj pogovorijo. 7. Prosite učence, naj razmislijo o svoji

	<p>telesni drži, medtem ko so imeli oči zaprte in so le poslušali zvoke v okolju. Kaj se je zgodilo z glavo, držo telesa? Vprašajte jih, kaj menijo, zakaj se je to zgodilo?</p> <p>8. POMEMBNO: Z učenci se pogovorite o telesni drži in razlogih, zakaj držimo glavo pokonci.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Kaj ste zanimivega odkrili danes? V čem ste uživali? Kaj se vam je zdelo težko? Kaj bi še radi izvedeli o čutilih?</p>

4.2 OSEBNI PROSTOR

3. tema: Izzivi, s katerimi se srečam v življenju

4. temo: Kako se sporazumevam?

5. temo: Moja socialna mreža

Primerno za osnovno šolo in starejše.

Učna ura traja 40 minut.

Materiali in pripomočki:

- Hula obroč.
- Večji prostor (npr. telovadnica).

Cilji:

- Učenec spozna pomen osebnega prostora oseb, ki sodelujejo v pogovoru.
- Učenec pravilno demonstrira osebni prostor in ga vzdržuje.
- Spodbuditi učenca z okvaro vida, da uporablja vsa svoja čutila pri ocenjevanju primernega osebnega prostora.

Kaj je dobro vedeti?

Osebe z okvaro vida imajo težave pri ocenjevanju ustrezne razdalje med ljudmi zaradi pomanjkanja vizualnih informacij. Če je oseba, ki stoji zelo blizu, tiha, morda osebe z okvaro vida niti ne opazijo njene prisotnosti.

Prav tako imajo lahko težave z ohranjanjem ustrezne razdalje, medtem ko se pogovarjajo z drugimi.

Pogosto se morajo približati, da bi lahko videli bolje, vendar se lahko med pogovorom preveč približajo sogovorniku.

Priporočljivo je, da se o osebnem prostoru z otroki začnemo pogovarjati zgodaj.

Otroci so radovedni, zanimajo jih druge osebe in želijo se jih dotikati, da bi izvedeli več o njih. Včasih se otroci z okvaro vida dotaknejo drugih, ker se želijo prepričati, da je oseba še vedno tam.

Odrasli so pogosto tolerantni do slepega otroka, ki posega v njihov osebni prostor, ker nočejo prizadeti njegovih čustev. Kot vse otroke, je potrebno tudi otroke z okvaro vida učiti, da spoštujejo osebni prostor drugih.

<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Učitelj vodi pogovor. Kaj je osebni prostor? Razdalja iztegnjene roke. Ko se dve osebi pogovarjata med seboj, sta narazen od 50 cm do 60 cm. Kakšen je občutek, če nekdo stoji preblizu?</p>
<p>Osrednji del (30 minut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Za izvajanje aktivnosti učence razdelimo v pare ali majhne skupine. • Učenci naj stojijo zelo blizu partnerja (znotraj njegovega osebnega prostora) za 10 sekund. Kako se je počutil? Udobno/neudobno? • Učenec se dotakne partnerja z roko, nato pa se oddalji toliko, da se ga dotika samo s konicami prstov. To daje oprijemljiv občutek ustrezne razdalje za učenca z okvaro vida.

	<ul style="list-style-type: none"> • Učenec stoji na eni strani hula obroča. Drugi učenec se pomika proti obroču z zaprtimi očmi in se ustavi, ko obroč začuti. To daje taktilno informacijo učencu z okvaro vida in omogoča tudi videčim učencem, da dobijo vpogled, kakšen je ta občutek za učenca z okvaro vida. • Poskušajte večkrat znova iz nekoliko daljše razdalje. Poskrbite za varnost. • Vajo ponavljajte, dokler se učenci samozavestno ne ustavijo na ustrezni razdalji, ne da bi za to uporabili hula obroč.
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Povratne informacije in diskusija. Spodbujajte učence, da opišejo, kako so se počutili med izvajanjem vaj: S kakšnimi izzivi ste se soočali med vajo?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ti je bilo udobno? • Kaj bi lahko izboljšal v prihodnosti? Kaj lahko storim, če je nekdo v mojem osebem prostoru? Ga lahko vljudno prosim, da se umakne?

4.3 BESEDNO SPORAZUMEVANJE

Tema 4: Kako se sporazumevam?

Primerno za prešolske otroke in osnovnošolce.

Učna ura traja 90 minut.

Cilji:

- Otrok se zaveda, kaj je besedno sporazumevanje.
- Otrok pozna vljudnostne fraze.
- Otrok se med pogovorom igra igro vlog (kupec – prodajalec, učitelj – učenec, vrstnik – vrstnik).
- Otrok v igri vlog uporablja vljudnostne fraze.

Kaj je dobro vedeti?

Besedno sporazumevanje je zelo pomembno za dober socialni razvoj posameznika, tudi za osebe s slepoto in slabovidnostjo.

Področja besednega sprazumevanja:

- razločen in jasen govor,
- zbrano poslušanje govorca,
- primerno dolg odgovor ali govor,
- primerna raba knjižnega jezika/pogovornega jezika/narečja,
- uradno naslavljanje (vikanje),
- ustrezno uporaba vikanja in tikanja,
- izražanje želja,
- izražanje hvaležnosti,
- spremljanje pogovora,
- opravičilo,
- priprava na določeno temo,
- sprejemanje pomoči,
- prošnja za pomoč,

- pozdrav,
- predstaviti se z osnovnimi informacijami.

Otroci z okvaro vida, ki so vključeni v pogovor, pogosto govorijo veliko več kot drugi; ustrezno prisluhniti sogovorniku jim pogosto predstavlja izziv. Pogosto prekinjajo sogovornika ali se oddaljijo od tematike pogovora. Lahko se pozabijo zahvaliti oz. opravičiti. To je povezano s težavami pri prepoznavanju nebesednega sporazumevanja.

Otroke z okvaro vida učimo:

1. Zahvalimo se za nasvet, darilo, za odgovor na zastavljeno vprašanje.
2. Izrazimo prošnjo z besedo prosim.
3. Govorimo jasno, z ustrezno glasnostjo.
4. S pozornim poslušanjem sledimo temi pogovora.
5. Ustrezno pozdravimo ob vstopu/izstopu iz sobe.
6. Če naredimo kaj narobe, se opravičimo.
7. Odgovorimo na zastavljeno vprašanje.
8. Izogibamo se dolgim monologom.
9. Kadar je mogoče, se pripravimo na določeno temo pogovora.
10. Med pogovorom upoštevamo interese sogovornika.
11. Ustrezna uporaba vikanja/tikanja.
12. Ustrezno uporabljamo pogovorni/knjižni jezik.
13. Ne govorimo neprimernih besed.
14. Ne žalimo osebe, o kateri se pogovarjamo.

Nasveti učitelju:

- Pouk poteka skozi tri dejavnosti: pogovor z učenci, igra vlog in evalvacija.
- Vzdušje naj bo sproščeno, učence spodbujamo k sodelovanju v pogovoru.
- Učitelj izpraša vse učence.
- Učenci odgovarjajo – napačnih odgovorov ni.
- Po odgovorih učitelj povzame njihove odgovore, razloži s praktičnimi primeri.
- Učencem razloži, kako bodo igrali igro vlog.
- Po igri vlog udeleženci povedo, kako so se počutili v dani situaciji.
- Udeleženci povedo, kaj bi lahko izboljšali.

Uvod (30 minut)

Poteka v obliki pogovora v skupini. Učitelj vodi pogovor.

Vprašanje	Kaj je besedno sporazumevanje?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Besedno sporazumevanje je sporazumevanje z besedami, ki jih je mogoče izgovoriti ali napisati. Ljudje si izmenjujemo informacije, mnenja, izražamo čustva itd. Način sporazumevanja je zelo pomemben za vsakega človeka.

Vprašanje	Zakaj je besedno sporazumevanje tako pomembno za vsakega posameznika?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Besedno sporazumevanje je pomembno, ker smo socialna bitja; ker se povezujemo z različnimi ljudmi. Izmenjujemo informacije. Imamo različne vloge, vsaka vloga zahteva drugačno komunikacijo. Vedno pa moramo biti vljudni, spoštljivi. Potrudimo se, da bodo naše misli jasne, nedvoumne.
Vprašanje	Kako naj poteka pogovor? Kdo od obeh v pogovoru naj govori več, kdo manj, morda oba enako ... ?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Če se pogovarjata dva prijatelja, je pomembno, da sta v pogovoru enakovredna: eden pozorno posluša, drugi govori – vlogi se med pogovorom večkrat zamenjata. V pogovoru učitelj – učenec učenec govori takrat, ko ga učitelj vpraša in ne kadarkoli ... Učitelj vodi pogovor. Drug primer: če se kupec in prodajalec pogovarjata, se njun dialog naravno prepleta in nanaša na blago.

Vprašanje	Poznate vljudnostne izraze? Povejte jih...
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Uporabljamo: dober dan, lahko noč, živjo, dobro jutro, hvala za darilo/informacije/za pomoč. Ko se opravičimo, izrečemo besedo: oprostite, prosim ali opravičujem se ... Ko potrebujemo pomoč, začnemo z besedo prosim.
Vprašanje	Kdaj uporabljamo knjižni jezik in kdaj neknjižni jezik?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Doma, med prijatelji in sorodniki se nagibamo k uporabi neknjižnega jezika. V šoli, na banki, na pošti, v knjižnici uporabljamo knjižni.
Vprašanje	Kaj je še pomembno pri besednem sporazumevanju?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Pomembno je, da smo vljudni, da nikogar ne užalimo – manj prijetne novice povemo na primeren način. Pomembno je tudi, da pozorno poslušamo in sogovornika ne prekinjamo. Pozorni moramo biti, da ne govorimo predolgo.

Osrednji del (30 min)

Igra vlog

- Učence razdelimo v pare.
- V parih se igrajo eno od iger vlog: prodajalec-kupec, čistilka na šoli-učenec, ravnatelj-učitelj.
- Igrajo se tako, da upoštevajo znanje o besednem sporazumevanju. Upoštevajo tudi ustrezno nebesedno sporazumevanje.
- V igri vlog uporabljajo vpljudnostne izraze.

Evalvacija (30 min)

Dva para igrata igro vlog pred drugimi. Drugi opazujejo sporazumevanje med igro log. (Povejo, kaj je bilo dobro, kaj bi lahko izboljšali.) Lahko se tudi vnaprej dogovorimo, kaj bodo otroci opazovali. Opažanja predstavijo sošolcem. Po potrebi učitelj doda svoja opažanja.

4.4 NEBESEDNO SPORAZUMEVANJE

Tema 4: Kako se sporazumevam?

Primerno za osnovno šolo.

Učna ura traja: 90 minut

Cilji:

- Otrok ozavesti, kaj je nebesedno sporazumevanje.
- Otrok prepozna obrazno mimiko, kretnje in parajezik.
- Otrok med pogovorom igra igro vlog (kupec – prodajalec, učitelj – učenec, vrstnik – vrstnik),
- Otrok oceni nebesedno sporazumevanje.

Kaj je dobro vedeti?

Učenci z okvaro vida se nebesednega sporazumevanja ne zavedajo. Videči se tega naučijo spontano z opazovanjem drugih.

Učenci z okvaro vida zato potrebujejo dodatno podporo pri razumevanju, kaj pomeni nebesedno vedenje v interakciji, pa tudi pri razumevanju lastnega nebesednega vedenja.

Pri poučevanju nebesednega sporazumevanja otrok z okvaro vida le ti lažje razumejo pomen hitrosti in tona jezika kot vizualne znake nebesednega sporazumevanja.

Nasveti učitelju:

- Pouk poteka skozi tri dejavnosti: pogovor z učenci, igra vlog in evalvacija.
- Vzdušje naj bo sproščeno; učence je treba spodbujati k sodelovanju v pogovoru.
- Učitelj zastavi vprašanje vsem učencem.
- Učenci odgovarjajo – napačnih odgovorov ni.

- Po odgovorih učitelj povzame njihove odgovore in jih razloži s praktičnimi primeri.
- Učencem razložite, kako bodo igrali igro vlog.
- Po igri vlog udeleženci povedo, kako so se počutili v dani situaciji.
- Udeleženci povedo, kaj bi lahko izboljšali v nebesednem sporazumevanju.

Uvod:30 min

Uvod poteka v obliki pogovora v skupini. Učitelj vodi pogovor.

Vprašanje	Kaj je nebesedno sporazumevanje?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Ločimo besedno in nebesedno sporazumevanje. Nebesedno sporazumevanje – tisto, kar izražamo s telesom, je enako pomembno kot izgovorjene besede. Način, kako med pogovorom poslušamo, gledamo, se premikamo ali odgovarjamo, sogovorniku sporočamo, ali smo iskreno zainteresirani in kako se počutimo glede teme pogovora. Usklajeno besedno in nebesedno sporazumevanje krepi zaupanje in medosebne odnose.

Vprašanje	Kaj vključuje nebesedno sporazumevanje?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Nebesedno sporazumevanje: obrazna mimika, kretnje (gibi rok, nog, kimanje), drža, očesni stik, parajezik (ritem govora, intonacija, ton glasu), telesni odzivi na čustva, osebni prostor, osebni videz. (Učitelj pokaže mimiko, kretnje, očesni stik.)
Vprašanje	Kako veste, kdaj se je potrebno predstaviti?
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Ko gremo v nove kraje, na dopust, ko spoznavamo nove ljudi, ko začnemo pogovor z nekom, ki ga ne poznamo.
Vprašanje	Kako se počutiš, če te nekdo ustavi, kriči nate in te vpraša, kje je npr. Dunajska cesta v Ljubljani? (Učitelj pokaže z igro vlog.)
	Poslušamo odgovore otrok.
Učiteljev povzetek in razlaga	Način, na katerega je bila podana zahteva, je zelo neprimeren: začeti bi morali z besedo prosim ali prosim, oprostite ... Glas naj bi bil umirjen.

Osrednji del (30 min)

1. korak:

<p>Aktivnost</p>	<p>Obrnite se drug proti drugemu in pokažite: očesni stik, osebni prostor, držo ... Učenci se obrnejo drug proti drugemu in pokažejo nebesedno sporazumevanje: očesni stik, osebni prostor, drža ...</p>
<p>Ugotovitve</p>	<p>Če nas med pogovorom nekdo ne pogleda v oči, se ne počutimo dobro. Pomembno je tudi upoštevati osebni prostor – prikažemo z obročem. Z držo lahko izrazimo samozavest. Pomembno je tudi, da smo urejeni in čisti. V socialnih okoliščinah naj bo naš glas umirjen, sproščen in ustrezno hiter.</p>

2. korak: Igra vlog

- Otroke razdelimo v pare.
- V parih se igrajo eno od iger vlog: učitelj – učenec, prijatelj – prijatelj, zdravnik – bolnik.
- Vsak par igra dvakrat: prvič, nebesedno sporazumevanje je manj primerno, in drugič, nebesedno sporazumevanje je primerno.
- V parih se pogovorijo, kaj bi lahko izboljšali.

Evalvacija (30 minut)

- Dva para igrata igro vlog.
- Drugi opazujejo in beležijo opažanja nebesednega sporazumevanja.
- Najprej igralci sami presodijo, kakšna je bila njihovo nebesedno sporazumevanje.
- Nato ostali zapišejo svoja opažanja.
- Na koncu učitelj zastavi še eno vprašanje: Kaj ste se naučili o nebesednem sporazumevanju?
- Učenci odgovarjajo s kratkimi odgovori.

4.5 ZVOČNI OPIS

Tema 4: Kako komuniciram?

Primerno za osnovnošolce v tretji triadi in srednješolce.

Učna ura traja 45 minut.

Materiali in pripomočki:

Predmeti, ki jih učenci ne poznajo.

Vrečka ali škatla, v katere pospravite predmete, da jih drugi ne vidijo.

Cilji:

- Razumeti pomen zvočnega opisa za ljudi z okvarami vida.
- Objektivno opisati preproste predmete.

Kaj je dobro vedeti?

Zvočni opis pomeni opisovanje predmeta, situacije ali osebe na način, ki bo osebi, ki tega ne vidi, pomagal razumeti. Opis je lahko objektivni, kot je opis stola, ali subjektiven, kot je opis osebe. Stol lahko opišete tako, da govorite o tem, kako izgleda. To je objektivni opis. Osebo lahko opišete tako, da rečete, da je videti prijazna. To je subjektiven opis, ker je mnenje.

Nasveti učitelju:

- Poskrbite za sproščeno vzdušje, ki spodbuja razpravo.
- Napačnih odgovorov ni.

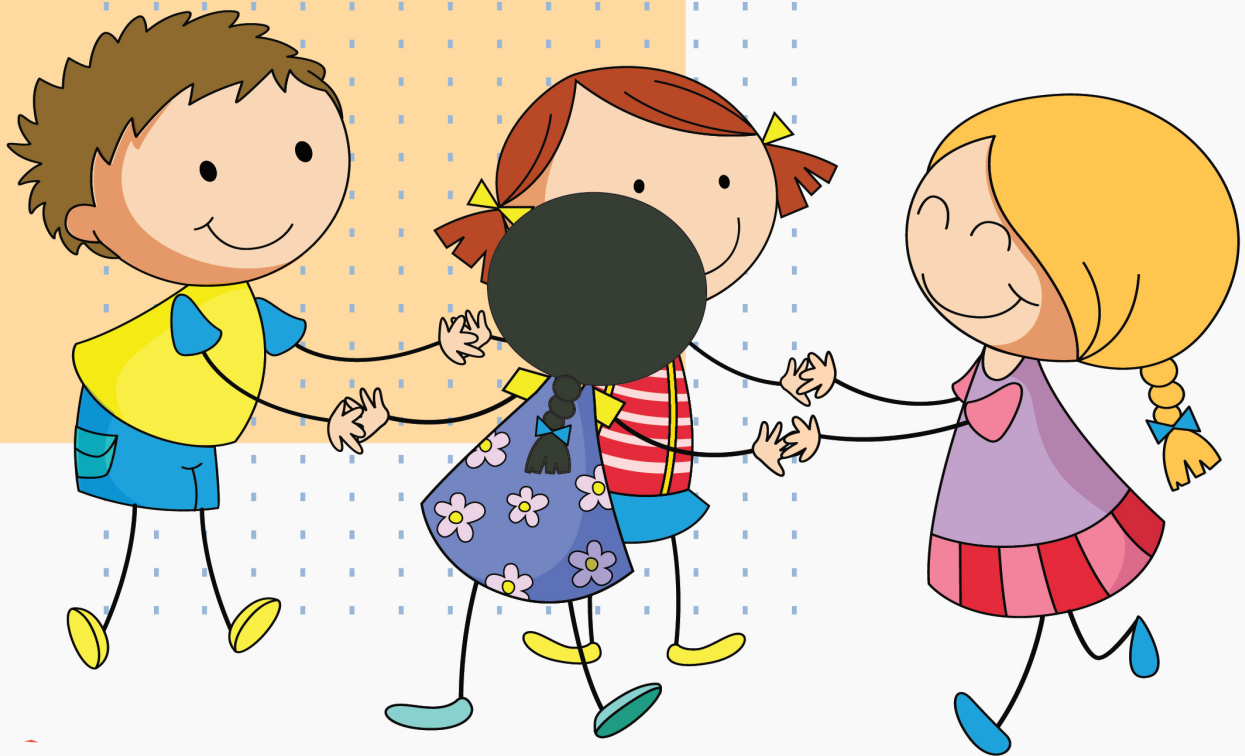
<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Kaj je zvočni opis? Zvočni opis pomeni opis predmeta, situacije ali osebe na način, ki bo osebi, ki ne vidi, pomagal razumeti ali si predstavljati predmet ali situacijo. (Po imenu pokličite enega otroka v razredu.) Kako bi opisal svoj stol? “Je rjave barve, ima štiri noge, ima kolesa, da se lahko premika ...” Super, ko opisujemo, moramo biti zelo natančni. Po imenu pokličite enega otroka v razredu.) Kako bi opisal osebo, ki sedi poleg tebe? “Ima dolge lase, je visoka, je prijazna, je lepa ...” Vidite, da je naš opis lahko objektivni, kot je opis stola, ali subjektivni, kot je opis sošolca, ki smo ga opisovali. Pri stolu lahko poveš le kako izgleda, lahko pa tudi rečeš, da je udoben, vendar moraš to zagotovo vedeti, sicer opis ni natančen.</p>
<p>Osrednji del (30 minut)</p>	<p>Urimo se v zvočnem opisovanju:</p> <p>Za predstavitev izberite enega učenca, ki bo vzel predmet iz vrečke. Lahko ga držijo, potipajo in ga gledajo, drugi pa ga ne smejo videti. Učenec opiše predmet, ne da bi povedal, kaj je.</p>

	<p>Drugi učenci v razredu ugibajo, kaj je predmet ali narišejo predmet, kot je bil opisan.</p> <p>Ponovite z različnimi učenci in predmeti. Učenci lahko delajo v parih ali v manjših skupinah.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učitelj vodi razpravo - Učence spodbudite, da opišejo, kako so se počutili med vajo v zvočnem opisovanju, in se pogovorite o tem, kaj bi lahko v prihodnosti izboljšali. S kakšnimi izzivi ste se srečali, ko ste morali predmet opisati drugim? Je bilo težko opisati predmet, ki ga prej še niste videli? Eden največjih izzivov je ostati objektivni. Če vsi poznamo predmet, ga ni težko opisati. Če predmeta ne poznamo, ga težko opišemo, na način da si ga drugi lahko predstavljajo. Prav tako je pomembno, da opisujete sistematično (npr. od leve proti desni, od glave proti petam ...). Pomembno je, da ostanete zanimivi, ko opisujete. Opis pa je potrebno tudi omejiti, da ne traja predolgo.</p>

5. MOJA SOCIALNA MREŽA IN AKTIVNOSTI

- Znam sklepati prijateljstva.
- Imam socialne stike v šoli in doma.
- Šport, prostočasne dejavnosti.
- Imam počitniško delo.

5.1 PREDSTAVIM SE IN USTVARJAM PRIJATELJSTVA

Tema 1: Kdo sem?

Tema 2: Opolnomočenje.

Tema 3: Kako se sporazumevam?

Tema 4: Moja socialna mreža.

Primerno za mlajše učence in učence z več motnjami. Za starejše učence lahko to uro prilagodimo tako, da izberemo za primer odraslega, obiskovalca ali starejšega učenca.

Učna ura traja 30–40 minut.

Materiali in pripomočki:

1 lutka – oseba ali žival

Cilji:

Znam sklepati prijateljstva. Učenci bodo imeli priložnost vaditi predstavitve in postavljati vprašanja.

Ključni pojmi: prijateljstvo, biti enak, biti drugačen, najljubši, sramežljiv, predstavitev samega sebe, ton glasu, osebni prostor.

<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Prosrite učence, da si zamislijo prijatelja/osebo, ki ga/jo imajo radi. Prosrite učence, da si zamislijo besede, s katerimi bi opisali prijatelja/osebo, ki ga/jo imajo radi. Učenec poda informacijo učitelju. Prosrite učence, da povedo, kako in kje so spoznali svojega prijatelja.</p>
<p>Osrednji del (30 minut)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Učitelj ali pomočnik učitelja upravlja lutko. Lutko predstavimo razredu in učitelj pove njeno ime. • Poskrbimo, da učenci dobro vidijo lutko, nekateri se jo bodo morali dotakniti (usmerjamo jih, kje se lahko dotaknejo lutke, osebni prostor, prijateljski dotik). • Učitelj pozove lutko, da pozdravi in spregovori učencem, vendar je lutka sramežljiva in jo je strah začeti pogovor. Vprašajte učence, če bi radi lutko bolje spoznali. Ker je lutka živčna, vprašajte učence, kako bi z lutko govorili (razmišljajo o glasnosti, tonu glasu, itd.) • Vprašajte učence, če imajo kakšna vprašanja, ki bi jih radi postavili lutki, da bi več izvedeli o njej. Dajmo jim čas, da se domislijo vprašanj. To lahko delamo v skupini ali če je bolj primerno, v parih. • Opogumimo učence, da pridejo k lutki in ji postavijo vprašanje. Razmišljajmo o njihovem tonu glasu, osebem prostoru, itd. • Spodbudimo učence, da se lutki

	<p>predstavijo, preden pričnejo z vprašanji.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učitelj demonstrira: “Živijo! Moje ime je ... Kako je pa tebi ime? Kaj se rad/rada igraš?” <p>DODATNA AKTIVNOST: Učenci lahko prevzamejo kontrolo nad lutko in odgovarjanjem/postavljanjem vprašanj.</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Kako ste se počutili, ko ste lutko bolje spoznali?</p> <p>Kakšen ton glasu ste uporabili?</p> <p>Povejte eno stvar, ki ste si jo zapomnili o lutki (najljubša barva, itd.)</p> <p>Kako ste se počutili, ko ste postavljali vprašanja? (živčno, ste potrebovali pomoč, vznemirjeno ...)</p> <p>Kaj mislite, kako se zdaj počuti lutka? (manj sramežljivo, srečno ...)</p>

5.2 RECEPT ZA PRIJATELJSTVO

Tema 1: Kdo sem?

Tema 5: Moja socialna mreža.

Primerno za starost od 10 let dalje.

Učna ura traja 45 minut. Ali pa v dveh delih po 20 minut.

Materiali in pripomočki:

Papir in flumastri ali računalnik ali brajev stroj.

Cilji:

Učenci raziščejo lastnosti dobrega prijatelja tako, da naredijo recept za prijateljstvo.

Spodbujanje spretnosti sporazumevanja.

Spodbujanje aktivnega poslušanja.

Ozavestiti pomen dobrih odnosov.

Razmislek o načinih, kako biti dober prijatelj.

Ključne besede: recept, merske enote, lastnosti dobrega prijatelja

<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Pogovorite se o vaši najljubši hrani. Ali poznate sestavine, ki naredijo jedi tako okusne? Katere merske enote lahko uporabite? Zvrhana žlica, pest, lonček, ščepec, veliko, malo itd.</p> <p>Predstavite učencem idejo za recept za prijateljstvo.</p>
-----------------------------------	--

<p>Osrednji del (20 – 25 minut)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. V skupinah po 4 naj učenci s pomočjo možganske nevihte zapišejo 10 predlogov, kako si lahko dober prijatelj. Eden od učencev zapisuje predloge skupine. 2. Vse skupine poročajo o svojih idejah pred razredom. 3. Kratka diskusija o besedah, ki so jih učenci med aktivnostjo izpostavili in zapisali, npr. zaupanje. 4. Naj učenci razmislijo, zaradi katerih svojih lastnosti so lahko dobri prijatelji. 5. Naj razmislijo o lastnosti/stvari, ki bi lahko pokvarila prijateljski odnos in naj to primerjajo z neokusno sestavino, ki bi jo dodali svoji najljubši jedi. 6. V parih/skupinah po 4 naj učenci napišejo/oblikujejo svoj "Recept za prijateljstvo". Na primer: "3 zvrhane žlice zabave, pest zaupanja, 4 lončke sreče in posip ljubezni ..." glej spodnji primer.
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Skupine pokažejo svoje recepte razredu in učenci se odzovejo s prijaznimi komentarji, na primer "Vaš recept je kot..."</p> <p>Katere sestavine/prijateljske lastnosti so največkrat omenjali?</p> <p>Katero sestavino bi bilo potrebno dodati/na kateri lastnosti bi morali še delati, da bi bili dobri prijatelji?</p> <p>Kaj zanimivega so tega dne ugotovili?</p> <p>Pri čem so uživali?</p> <p>Kaj je bilo težkega pri tem delu?</p> <p>Kaj bi še radi vedeli?</p>

Primer recepta prijateljstva.

5.3 KAKŠNA JE MOJA SOCIALNA MREŽA IN DEJAVNOSTI

Tema 5: Moja socialna mreža.

Primerno za srednjo šolo.

Učna ura traja 45 minut.

Materiali in pripomočki:

seznam vprašanj za zaposlitveni razgovor

Cilji: Prikazati možnosti šole za pripravo dijaka z okvaro vida na uspešno zaposlitev in začetek poklicne kariere. Dijaki z okvaro vida bi morali:

- poznati svoje možnosti, potrebe in omejitve,
- znati opisati lastno okvaro vida,
- biti sposobni predstaviti svoje prednosti in spretnosti – samopredstavitev,
- znati se soočiti z neuspehom ali slabšim rezultatom od pričakovanega,
- biti pripravljeni, da zgoraj naštetu izboljšajo.

Kaj je dobro vedeti?

Dijaki z okvaro vida so pogosto v neenakem položaju v primerjavi z ostalimi dijaki na začetku poklicne kariere. Na to morajo biti pripravljeni. Na področju inkluzivnega izobraževanja je bil narejen velik napredek, področje zaposlovanja pa še ni doseglo te ravni.

Dijake prosite, naj spregovorijo o svojih predstavah o službi, ki bi jo želeli imeti. Razred razdelite v pare, da v igri vlog odigrajo razgovor za službo.

Na koncu spodbudite dijake, da spregovorijo o svojih občutkih glede razgovora (zlasti vloge kandidata za zaposlitev.).

Ključne besede:

služba, zaposlitveni razgovor; možnosti, potrebe in omejitve, izboljšanje šibkih področij; neuspeh

<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Učitelj povpraša dijake o njihovih predstavah o svoji bodoči službi. Kakšno delo bi radi opravljali? Kakšne kvalifikacije potrebujete za to službo? Imate kakšne izkušnje s počitniškim/študentskim delom? itd.</p> <p>Dijaki odgovorijo na vprašanja. Učitelj povzame odgovore.</p>
<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Učitelj razdeli razred v pare. Seznam vprašanj (delovni list) dobi vsak par. Dijak A igra vlogo zaposlovalca, dijak B je kandidat za zaposlitev.</p> <p>Ko končata intervju, zamenjata vlogi. Ta dejavnost se lahko izvaja v tujem jeziku (zlasti dijaki 15+), če je znanje dijakov na ustrezni ravni. Učitelj spremlja dialoge in usmerja pozornost dijakov na glavne stvari (možnosti, potrebe in omejitve; opis okvare vida, šibke točke; samopredstavitve).</p>
<p>Evalvacija (10 minut)</p>	<p>Učitelj dijake vpraša, kaj se jim je zdelo enostavno ali težko pri samopredstavitvi. Dijaki odgovarjajo.</p> <p>Učitelj povzema njihove ideje in poudarja tiste, ki so najpomembnejše za uspešnost</p>

	<p>dijaka z okvaro vida pri zaposlitvi/iskanju zaposlitve (opis okvare vida, predstavitev pozitivnih lastnosti, realne predstave o svojih sposobnostih, soočiti se z neuspehom, biti pripravljen trdo delati, da izboljšaš svoja šibka področja).</p>
--	---

5.4 ŠPORTNE IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

Tema 3: Izzivi, s katerimi se srečam v življenju

Tema 5: Moje socialna mreža

Primerno za starejše osnovnošolce in srednješolce.

Učna ura traja 40 minut.

Materiali in pripomočki: preveze za oči, otroški pikado na ježke, tarča, mehka žoga, mali zvonec, 10–20 drobnih predmetov, video

Cilji:

Pokazati, da udejstvovanje v športnih in prostočasnih dejavnostih pomaga razvijati spretnosti in navade, ki pripomorejo k samostojnejšemu življenju.

Kaj je dobro vedeti?

Dostop do športnih dejavnosti je lahko za učence z okvaro vida zelo velik izziv v primerjavi z njihovimi videčimi vrstniki. Pomembno je, da sodelujejo v športnih in prostočasnih dejavnostih, saj se tako naučijo sodelovanja in skupinskega dela. Obšolske dejavnosti so priložnost za sklepanje novih prijateljstev in poznanstev.

Prosimo učenca z okvaro vida, da pred razredom predstavi svoje izkušnje na športnem področju ter s kakšnimi aktivnostmi se ukvarja v prostem času.

Z razredom vadite dve preprosti dejavnosti, ki ju lahko organizirate v razredu (otroški pikado, urjenje spomina, zadevanje tarče itd.). Na koncu učence vzpodbudite, da spregovorijo o svojih občutkih, ki so jih doživeli tekom izpeljanih dejavnosti.

Ključne besede: športne in prostochasne dejavnosti, veščine samostojnega življenja, orientacija in mobilnost, socialni stiki

<p>Uvod (5 minut)</p>	<p>Učitelj vodi pogovor o športnih in prostochasnih dejavnostih. Učitelj učence vzpodbudi, da povedo, kako jim športno udejstvovanje in aktivnosti v prostem času pripomorejo pri izboljšanju fizičnega počutja, dvigu samozavesti, sodelovanju z drugimi.</p>
<p>Osrednji del (30 minut)</p>	<p>Videči učenci za izvajanje aktivnosti uporabijo preveze za oči (vrstniki se tako vživijo v situacijo svojega sošolca z okvaro vida).</p> <p>Primeri aktivnosti:</p> <p>Otroški pikado na ježke: Učenci mečejo "ježkaste kroglice" proti tarči na steni. Pred izvajanjem metov preverijo, v kateri smeri je tarča in koliko je oddaljena od njih.</p> <p>Spomin: Na mizi je 10–20 predmetov. Učenec ima 1 minuto časa, da pretipa vse predmete. Nato jih polovico odstranimo. Učenec ima zopet 1 minuto, da pretipa predmete, ki so ostali na mizi in nato poskuša povedati, katere predmete smo odstranili.</p> <p>Zadevanje cilja: Z metom mehke žoge mora zadeti določen cilj. Videči učenec stoji za »tarčo« in ga usmerja z zvončkom/ploskanjem, da "slepi" učenec zazna smer in oddaljenost ciljne tarče.</p>

<p>Evalvacija (5 minut)</p>	<p>Učitelj vpraša učence, kako so se počutili med izvajanjem aktivnosti s prevezo. Kaj je bilo drugače oz. kaj jim je predstavljalo največji izziv?</p> <p>Učitelj povzame pomembnost športnih aktivnosti in razloži pomen razvijanja veščin za samostojno življenje – mobilnost in orientacija, socialni stiki, sodelovanje v skupini itd.</p> <p>Priporočljiv je ogled videoposnetka slabovidnih in slepih športnikov – npr. showdown, goalball.</p>
--	--

5.5 IGRA VLOG RAZGOVOR

Tema 1: Kdo sem?

Tema 3: Izzivi, s katerimi se srečam v življenju

Tema 5: Moja socialna mreža

Primerno za srednješolce.

Učna ura traja 45 minut.

Materiali in pripomočki: seznam vprašanj za zaposlitveni razgovor – glej dodatek: Vprašanja na intervjuju.

Cilji: Vaditi odgovarjanje na vprašanja v igri vlog ob izvedbi intervjuja.

Zavedati se svojih zmožnosti, potreb in izzivov.

Preprosto opisati lastno okvaro vida.

Predstaviti svoje pozitivne lastnosti in veščine.

Razviti odpornost na neuspeh.

Kaj je dobro vedeti?

Dijaki bodo spoznali različna delovna mesta in katere veščine zanje potrebujejo. Priporočljivo je, da dijaki večkrat vadijo intervju in s pomočjo povratnih informacij izboljšajo svoj nastop.

Kaj je dobro vedeti?

»Polnočutni otroci opazujejo in posnemajo socialna vedenja ostalih ljudi in z vidnim zaznavanjem sprejemajo sporočila/namige, kako je potrebno ravnati. To imenujemo naključno učenje. Če otrok nima na voljo teh možnosti, je lahko razumevanje in razvoj primernih socialnih veščin pomanjkljivo. Primerno razvite socialne veščine so ključnega

pomena pri vsakodnevnih interakcijah otroka. Otroku omogočajo, da se sporazumeva z ostalimi, ustvarja prijateljstva in kasneje razvije osebne in profesionalne odnose (RNIB, 2017).«

Ključne besede: služba, zaposlitev, razgovor, možnosti, potrebe, izzivi, osebnostne lastnosti, veščine, samopredstavitve, opis okvare vida

<p>Uvod (10 minut)</p>	<p>Učitelj povpraša dijake o njihovih idejah za zaposlitev v prihodnosti. Pogovorite se o tem, katere veščine bi po njihovem mnenju potrebovali za to delo. Pogovor o samopredstavitvi: sedenje naravnost, z glavo pokonci, obrnjen proti sogovorniku.</p>
<p>Osrednji del (20 minut)</p>	<p>Učitelj razdeli razred v pare. Seznam vprašanj za razgovorje dan vsakemu paru. Dijak A igra vlogo zaposlovalca, dijak B je kandidat za zaposlitev. Ko končajo razgovor, lahko zamenjajo vlogi. Učitelj spremlja in po potrebi pomaga. Posamezen intervju traja približno 10 minut, potem si dijaka zamenjata vlogi.</p>

<p>Evalvacija (15 minut)</p>	<p>Kako so se dijaki počutili med pogovorom? Kaj jim je šlo dobro? Kaj bi lahko izboljšali? Kako bi to lahko storili?</p> <p>Povratne informacije – dijaki drug drugemu dajejo povratne informacije o tem, kaj je bilo dobro na razgovoru in kaj bi lahko še izboljšali v prihodnje.</p> <p>Dijaki razpravljajo o različnih možnih odgovorih na vprašanja.</p>
---	--

Dodatek: Vprašanja na intervjuju.

Ta vprašanja je možno prilagoditi glede na delovno mesto.

- Katera so vaša močna področja?
- Zakaj si želite prav tega delovnega mesta?
- Zakaj menite, da ste prava oseba za to delovno mesto?
- Predstavite nam svoje izkušnje.
- Predstavite nam primer izziva ali težave, s katero ste se soočili. Kako ste ravnali v tem primeru?

SEZNAM VIROV IN LITERATURE

Berger, C. R. & Bradac, J. J., (1982). *Language and social knowledge: Uncertainty in interpersonal relations*. London: E. Arnold.

Burgoon, J. K., Guerrero, L. K., & Floyd, K. (2016). *Nonverbal communication*. London: Routledge.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). *Facilitating optimal motivation and psychological well-being across life's domains*. *Canadian Psychology*, 49, 14-23.

Douglas, W. (2008). *Initial interaction*. *The International Encyclopedia of Communication*.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/9781405186407.wbieci033>.

Dweck, C. S. (2007). *Mindset: The New Psychology of Success*. Random House

Emerson, D. (1981). Facing Loss of Vision-the Response of adults to visual impairment. *Journal of Visual Impairment and Blindness* 75, 41–45.

FamilyConnect (2017). *Delayed communication development in blind and visually impaired children*.
<https://familyconnect.org/blog/familyconnect-a-parents-voice/familyconnects-latest-article-series-delayed-communication-development-in-blind-and-visually-impaired-children-2/>.

- Furman, B. (2006). *Kid's Skills: Playful and practical solution-finding with children*. Saint Luke's Innovative Resources
- Goharrizi, Z. E. (2010). *Blindness and initiating communication*. Master of Philosophy in Special Needs Education. Oslo: Department of Special Needs Education, Faculty of Education.
- Goldware, M., & Silver, M. (1998). *AAC strategies for young children with visual impairment and multiple disabilities*. Los Angeles: California State University–Northridge Center on Disabilities Technology and Persons with Disabilities Conference.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED420963.pdf>.
- Higginbotham, D. J., Mathy-Laikko, P., & Yoder, D. E. (1988). Studying conversations of augmentative systems users. In L. Bernstein (ed.). *The vocally impaired: Clinical practice and Research*, 265–294. University of Michigan: Grune & Stratton.
- Kef, S. (2002). Psychosocial Adjustment and the Meaning of Social Support for Visually Impaired Adolescents. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 96(01), 22-37.
- King, S. (1989). *Human communication as a field of study*. New York: State University of New York Press.
- Knapp, M. L. & Hall, J. A. (2009). *Nonverbal Communication in Human Interaction*. Cengage Learning.

- Kosi, M. (2009). *Poslovni bonton*. Diplomsko delo. Kranj: B&B Višja strokovna šola.
- Kresnik, Š. (2019). *Neverbalna komunikacija*. Ljubljana: Inštitut za neodvisnost.
<https://neodvisnost.si/neverbalna-komunikacija/>.
- Louick, R. (2022). *Teach growth mindset kids activities*.
<https://biglifejournal.com/blogs/blog/teach-growth-mindset-kids-activities>
- McDaniel, T., Krishna, S., Balasubramanian, V., Colbry, D., & Panchanathan, S. (2008). *Using a haptic belt to convey non-verbal communication cues during social interactions to individuals who are blind*. Ottawa: IEEE International Workshop on Haptic Audio Visual Environments and Games.
- Perkins school for the blind (2022). *5 ways to help a child who is blind develop social skills*.
<https://www.perkins.org/5-ways-to-help-a-child-who-is-blind-develop-social-skills/>.
- Rot, P. (2018). *Avdio deskripcija kot prilagoditev za osebe s slepoto in slabovidnostjo*. Magistrsko delo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta.
- Sak-Wernicka, J. (2014). The effect of nonverbal cues on the interpretation of utterances by people with visual Impairments. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 108(2), 133–143.
- Sharkey, W. F., Asamoto, P., Tokunaga, C., Haraguchi, G., &

- McFaddon-Robar, T. (2000). Hand gestures of visually impaired and sighted interactants. *Journal of Visual Impairment and Blindness*, 94(9), 549–563.
- Stiteley, J. (n.d.). *Effective von-verbal communication without vision. The Seeing Eye.*
<https://prcvi.org/media/1107/effective-nonverbal-communication.pdf>.
- Subihi, A. S. (2013). Non-verbal communication patterns among visually impaired individuals aged 3–26 years. *International Interdisciplinary Journal of Education* 2(6), 591–600.
http://www.iijoe.org/v2/IIJOE_05_06_02_2013.pdf.

VIDEO POVEZAVE

Spodnje povezave so lahko podlaga za začetek pogovora. Lahko jih uporabite za začetek komunikacije. Zabavno in primerno za vse starosti. Dobro tudi za starše!

Tema 1: Kdo sem

SMILE too video: Braille literacy – youtube SMILE too video: Agostino

Ostali koristni videi:

Michael Jordan Failure

<https://www.youtube.com/watch?v=JA7G7AV-LT8>

The Pursuit of happiness

<https://www.youtube.com/watch?v=DvtxOzO6OAE>

The Iceberg Model - YouTube

Tema 2: Kako se počutim

SMILE too video: Stereotypic behaviours

Tema 3: Opolnomočenje

SMILE too video: Mindfulness

Tema 4: Kako komuniciram

SMILE too video: Audio description

SMILE too video: Non-verbal communication SMILE too video: Personal space

Tema 5: Moja socialna mreža in aktivnosti

Smile too video: How to get a side job.

Ostali koristni videi:

Introduction Growth Mindset:

Growth Mindset vs. Fixed Mindset:

https://www.youtube.com/watch?v=KUWn_TJTrnU

Sesame Street: Janelle Monae - Power of Yet:

<https://www.youtube.com/watch?v=XLeUvZvuvAs>

Why every student deserves a champion | Rita Pierson:

<https://www.youtube.com/watch?v=F23ak31YnTI>

Children explain how you make Friends:

<https://www.youtube.com/watch?v=6qu2cQnULjE>

https://www.youtube.com/watch?v=-pVyrW_vwaw

<https://www.youtube.com/watch?v=59tKI37x1d4>

Friendship Soup Recipe

<https://www.youtube.com/watch?v=H7w7yXkJTu0>

100 Kids Tell Us What They Want to Be When They Grow Up:

<https://www.youtube.com/watch?v=RUup841pZrs>

PRILOGA

1. Kdo sem

1.2 ZAVEDANJE; KDO SEM; KAJ ME DOLOČA KOT OSEBO?

